

MAŽASIS ŽIDINYS

nr. 14. 1947 m. sausio 25 dn.

DĖL PRAJUSIŲJŲ METŲ BALANCO

Savo prajusias ir atėjusias metus patuojame pagrindiniu motyvu - kova dėl Lietuvos, atskaitymu, kada grįšime į tėvynę, laisvą, nors ir suniokotą. Tuo metu prajusių metų ivykiose turime aktyvų ir pasyvų.

I tėvynės veltuose es didžiausi pasyvai. Kad nėra laisvų, kad skurdas yra, kad vyksta ekonominio ir kultūrinio gyvenimo žalingas - visa tai per ilgesni laiką galės būti patalpa. Tačiau nepataisomas nuostolis - žmonių naikinimas. Tereitais metais jis sustiprėjo, skaije buvo nukreipta daugiausia prieš dvasininkus ir ūkininkus. Tiesiogius pretketas - ir vieni ir antri palaiko ir rečia "banditus" faktinė prietastie - dvasininkai yra atspariusias elementas prieš ideologinę sovietų skaije, ūkininkai prieš ūkinės pro rasos vydyms - prieš kolchozus, dabar vadinamus kooperatinius ūkius. Per metus deportuote ne mažiau kaip 40.000 - 50.000. Viso lig šiol sovietai išėmė iš Lietuvos teritorijos tik į Rusiją ne mažiau per 200.000, o priskaitant į Lenkiją repatrijavusių 10.000, jau 300 tūkstančių. Priskaitant načių sunaikintuosius, Lietuvos tve tija potencialas yra sumžtėjęs daugiau kaip use milijono - 500 - 600 tūkstančių, tai i per 20. vių gyventojų.

Mažiau pereitais metais buvo i formacijos apie mesing skaije prieš partizanus. Je iel to, kad partizanai būtų išnykę. Jie pasiektė savo taktiką - perėjo į defenzivą, žmonių ta pyms, pasiskirstant mažesnėm grupėm. Ir enkavedistai kiekvienam miestelyje ir net svarbesniuose kaiznuose ivėdė nuolatines savo igulas. Lietuvos partizanų veikla žini net liudininkai aser iškeltoje už pagrindinį veikimą byloje Lenkijoje. Panašama taip pat, kad represijos li tuvoj didesnės nei kitose Baltijo valstybėse, nes ten ir pasipriešinimas didesnis.

Rusijinas 1947 m. buvo susilpnintas. Je tik aukštųjų pareigūnų nestuose paskirti rusai. Abenari kolchozininkai i Lietuvos. Ypatinai jie kurdina i Lietuvos pasieniuose. Tokiu būdu liatuvieškoji masė atitverjama nuo ryšio su Lenkija, su Latvija. Miestuose įkurdinti bave raudonarmiečiai. Jiem pirmas butus stati, diramas i universitetus ir i kitas mokslo istaigas istoti.

Kiekvieneri metais Lietuvoje d.oda nepataisomas nuostolis. Vilties, kad naikinimas sustotų - jokios. Komunistem pralinėjus demokratinius rinkimus Norvegijoje, Danijoje, Italijoje, Prancūzijoje, net Suomijoje, nepasisekus kominformui smurtu suorganizuoti komunistinės Prancūzijos, Italijos, - duotas isakymas suvirškinti sovietų okupuotus kraštus. Iša procesas vykdomas visu tempu ir Lietuvoje. Ji sulaukyti galima tik iš šalies, įgagos priemonėm. Bet tos paviltos dar nematyt. Ar ji ateis su naujais metais, tuo tarpu nėra pagrindo tuo tikėti.

Ši svininio akcijoje pasistūmė dirvyn. Baltijo pripažinimo ES grėsė sustu ta. et Anglija žoni laikės labai laisviki, dabar potiki esnė. Pastebėta oficialių vyriausybės jesty, tagu tik diplomatinio joutruo žmonėm pastebimų, polen-

kesnių nei prieš metus. Toliau Amerikos ir Anglijos hipotekos, Lietuvo sąsaiton užtrauktos Jalta ir Potsdame, tebeslėgia. Anglosaksai nedrįsta atsikratyti ten ductų pažadų. Net nebando. Jie tik atmušinėjo sovietų atakas praveisti de facto Baltijos valstybių pripažinimą išleidžiant į technikines konferencijas (pašto, radijo...) sovietinių Baltijos respublikų atstovus. Mūsų dėkingumas už tai labiausiai priklauso Jungtinėms Valstybėm. Dar neteėjo metas pastatyt reikalavimą, kad ES pasitrauktų iš okupuotų sričių. Nedrįstama griežčiau pastatyt klausimo net dėl Meissės - Uderio sienų, nekaltant apie Karaliaučiaus, o juoba Baltijos teritorijas. Politinio pralaimėjimo taškas - Argentina, kuri savo bišulystės su sovietiais apsvaigina sulikvidavo Lietuvos atstovybę. Politinio aktyvo ženklas Vatikane, kuris ne tik pagerbė Lietuvą, apdovanojamas Lietuvos pasiuntinį garbės ženklais, bet pripažino ir naujus diplomatinio personolo skyrimus ir suaktyvino savo diplomatinę veiklą ginant tarptautines technikines konferencijas nuo sovietinių atstovų išleidimo.

Iš lietuvių pusės buvo viskas daroma dviem kryptim - neprisleisti, kad Lietuvos klausimas būtų tyloje palaidotas. Maskvos, Paryžiaus, Londono konferencijų proga buvo jis primintas atitinkamais reikšiais. Amerikos lietuvisi suorganizavo tam ir eilę delegacijų. Ateityje mūsų tikslas prieiti prie to, kad Lietuvos klausimas jau būtų iškeltas politiniam areopage. Tam dar netrumpas kelias. Reikės išlaukti patogu momentą. O per tą laiką surasti tarp valstybių Lietuvai draugų, kurie imtųsi Lietuvos bylą kelti ir ginti. Turėti jų tiek, kad iškeltas Lietuvos klausimas būtų išspręstas mūsų palonkiai.

Q e n o o i d o k o v a praėjais metais buvo daug populiareinė nei kova dėl politinių teisvių. Ir Lietuvos balsas dėl tautos naikinimo buvo išgirstas praėjais metais daug labiau nei 1946 m. (Vilno ir trijų Baltijos tautų memorandumai JTO). Žmogaus ir tautų teisėm ginti lygos, moterų suvažiavimas Paryžiuje, Pax Romana ir eilė kitų tarptautinių organizacijų su užuojauta priėmė Lietuvos balsą ir jį toliau perdavė. Net JTO atskirų atstovų kalbose Baltijos valstybės jau figūravo kaip persekiojimo pavyzdžiai. Amerikos Darbo Federacija (7 mil. narių) iškėlė JTO ekonominę tarybą versų darbo padėti SS stovyklose. Klausimas bus pradėtas svarstyti vasario 2 d. Mūsų balsai ten bus reikalingi kaip sovietinio nusikaltimo įrodymai ir iliustracijos. Pažanga jau, kad šitą balsą turėsime kelti ne vieni, bet sykiu su lenkais, sykiu su visa centre Europa, kuri sudarė žaliąją (ūkininkų) frontą, kurin įeina jau ir Lietuva. Ligi šiol lietuvių postangos dėl pavergtos tautos buvo įvertinamos kaip vedovaujamos visoje bendroje Baltijos valstybių kovoje. Didelis rūpestis jų nentleisti.

K o v a d e l r e p a t r i a c i j o s en bloc laimėta. Prieverta bolševikam teatiduos. Bet tik en bloc. Ine dar kova dėl kiekvieno indiviualiai. Pastangos sudaryti sąlygas, kad žmogus būtų paliktas be žuonių karto. Be pastangos ir darbo, tebedaromos. U. R. A. screeningai čia pasitaravo sovietam, išmėsdami penketą tūkstančių lietuvių iš DP. Tokių rezultatų tikisi (bent tikisi) sovietai ir iš IRO screeningų. Tai fizinė presija. Radio ir laikraščių, atsilankančių socialistų repatriacijos karininkų ir suorganizuotų stovyklose sovietinių agentų agitacija jau eina. Provokacijos, šantazai, chuliganizmo organizavimas, net žudymai

šiais metais buvo atsitiktiniai³ reiškiniai, bet toliau jie darys sistemingesni, kad diskredituotų tremtinius aktyve vietinių gyventojų ir kraštų, į kuriuos norima emigruoti, kad sukurstytų pabius tremtinius viena su kitu kovoti. Bus organizuojamas tarp tremtinių šnipinėjimas ir skundai tiek vokiešiam, tiek alijantam. Tai moralinė presija.

Ar dėl moralinės ar dėl fizinės presijos pasyvaus pasipriešinimo fronte sovietam pasisekė pralaužti kelios spragos. Šiais metais repatrijavusių skaičius didžiausias: latvių iki gruodžio pradžios apie 2.400, estų apie 600, lietuvių - 381. Repatrijavusių daugumą dvejomis grupėmis. Vieni, kurie buvo nuteisti įvairiomis laisvės atėmimo bausmėmis ir kuriems buvo pasiūlyta pasirinkti repatriacija ar bausmė, antri, kurių šeimos suskaldytos, dalis Lietuvoje, dalis čia. Tačiau sovietam pasisekė sudaryti įspūdį, net IRO centre Ženevoje, kad ir baltai "supratę teisingiausią DP sprendimo išeitį" kaip einasi tiems, kurie repatriavo, žinių dar mažai. Tačiau viena žinoma repatriantė jau perašė be to entuziazmo, su kuriuo išvyko, Lietuvoje esą labai mįglota. Ateity stovim prieš faktą, kad pagundai ir represijom atsispirti reikės labai daug jėgų, nes trims ar keturiems frontais bus atakuojama. a) tiesiog iš SS repatrijavusiųjų vardų skelbiant šmeižtus apie tremtinius ir giriant sovietinį gyvenimą, b) iš agentų, įkurdintų stovyklose, c) iš IRO pareigūnų, tarp kurių yra likusių buvusių unrintinkų komunistų, d) iš vietinių vokiečių, ypač komunistų.

Kaip kova vedama individualiai, t.y. dėl kiekvieno asmens, taip ir defenzyva turės būti organizuojama individualiai, t.y. individualiai kiekvienas pasikesinimas, kiekvienas pasikesintojas, ar jis būtų iš vietos agentų ar iš irininkų, turi būti sekamas, pranešamas atitinkamiems centrams, kad laiku dešifruoti jie galėtų būti padaryti nekenksmingi.

Imigracijos srityje dar nieko konkrečiau ir aiškiau. Tačiau paruošieriesiems darbam padaryta paganga nemata. Svarbiausia, sovietų akcija iš principo emigraciją pakeisti repatriacija eina niekais, iš principo IRO organizuojant pasisakyta ir už laisvą repatriaciją ir už laisvą emigraciją. Tačiau vakarų valstybių paganga sudaryti emigracijai sąlygų nė šėšėliu neprilygsta SS repatriaciniui pastangų. Tėra suorganizuotas tik d a l i n ė s emigracijos galimybės ir jomis galėjo ligšiol pasinaudoti tik darbo jėga be šeimų - ir Anglija, Kanada, Australija. Išvyko ligi gruodžio m. viso apie 6.000 žmonių. Tėkis emigracija tremtinių problemos neišsprendžia. Reikalinga galimybė masinei emigracijai. Kas šioj srity padaryta - tai jau paruošta ar bent pradėta ruošti palanki visuomeninė atmosfera. JV laukiama išsprendžiant Palestinos klausimo, kad i ten galėtų išvykti žydai DP, paskum numatoma svarstyti apie pavasarį naujo baltiaus projektas, kuris epima ne tik Vokietijoje, bet ir kituos kraštuos gyvenančius DP. Netenka sbejoti, kad ir šitas įstatymas bus apstatytas eile kliūčių. Viena iš pagrindinių - nenumatoma, kad JV būtų emigruoja i ir kurdinami IRO ar JV lėšom. Pats DP ar atitinkamos organizacijos turės už nugaubimą ir įkurdinimą mokėti. Kova dėl šios kliūties dar vyksta. Antroji kliūtis - nedarbingumas, invalidumas, dėl kurių nenorės išilsti. Sovietinei sąūdai ir progandai prieinami žmonės ir spauda stengsis kliūtis pagausinti. Jau pažanga, kad JV susidarė lietuvių imigracijos komitetas, kuris imasi organizuoti propagandą už imigraciją, org.izuoti pervežimą ir įkurdinimą.

Pažangis, kad susiorganizuvo RDC4 (Refugees Defence Committee) tremtinių reikalus ginti. Jis pradėdė didelę propagandą už DP. Baltam jis daro dabar ir naują steigimą - labai plačiu mastu imasi žygių įkurdinti Baltijos universitetą Kanadoje. Optimizmas turi visai realaus pagrindo. Iš lietuvių centrinių įsteigų pusės daroma pastanga, kad susiorganizuotų ir kituose kraštuose komitetai tremtiniams priimti ir įkurdinti.

Patiems tremtiniams reikės ne tik pastarų gauti atitinkamus aridavitus, pakliūti į tam tikras kategorijas, pasirašyti dokumentus, bet ir apskritai spsispręsti vykti ar nevykti, kur vykti. Ligšiolinis tremtinių tvirtas laikymasis Vokietijoje jau atliko savo politinį vaidmenį. Pailmenės perspektyvos nieko čia neleidžia tikėtis. Išvykstantių laukia sunkus fizinis (tik fizinis) darbas su šiek tiek tokiomis ateities perspektyvomis. Liekantiems ilgainiui bus atleista IRO globa ir jie įjungti į valiečių ūki, kuriame nei darbo, nei pragyvenimo, bent tuo tarpu. Išvykstantiems - ilgas negrizimas į tėvynę, daliai visiškai negrizimas. Liekantiems kelio į tėvynę taip pat nėra, jeigu ne karas. O karo atveju liekantiems gresia sunkiausia. Visų tautinės politikos interesus - išlaikyti kiek galima daugiau gyvų savo žmonių, taupyti kiekvieną jėgą. Del to emigracija bus veik neišvengiama išeitis. Tik skubinti, ar ne? Įsivertinti šiuo pulkis ant bet kurios išnaudotojų neškerės, ar leukti, iki ateis bent šiek tiek priimtinesnė emigracija į tuos kraštus, kur yra daugiau lietuvių, kur padoriau galima įsikurti, kur daugiau kultūrinės laisvės, kur toliau nuo bolševikų pavojaus - J.V., Kanada, Anglija? Eiti bet kur - jei karas gresia. Atsargiai, apdairiai rinktis, jei tos grėsmės nėra. Kad grėmė auga, kad aliermė mėgstą žmonės ne metus, bet mėnesius nustatiniąja, tiesa; betgi dar neturim pagrindo tikėti, kad jų teigimai ir aliarmas yra pagrįsti, kad debesis jau čia pat, ir atomai sugrūmos. To neori nei vieni, nei kiti ir stengiasi tą momentą sustumti ko toliau. Emigracijos organizavime ir mūsų centrinių įsteigų paderyta pažangos suėite į kontaktą su IRO, su Vokietikono emigracijos biuru, su kitom emigr. organizacijom. Tai vis žodavimo, informavimo darbas. Bet svarbu, kad jis organizuokas, nebe partizaniškas. Kas dabar yra tik užuomazgos - diais metais turės būti išplėtos į sistemą, variant propagandą už emigracijos galimus, surenkant duomenis, kur ir kuriom specialybėm galima įsibrasti, organizuojant atitinkamus kraštuose priėmimo komitetus, suregistruojant tremtinių profesijom, kad būtų žinia, kokių žmonių galima duoti, organizuojant tremtinių profesinį pasirašimą naujom gyvenimo sąlygom.

V i d a u s k o n s o l i d a c i j o j e, savų jėgų sutelkime kovai už tuos idėjus, varden kurių čia atsiderėme, būta ir debesių ir praėjusių. Politinių vadovujančių viršūnių antroji konferencija suderino akciją VLIKo, VP ir pasiuntinių. Politinės akcijos iniciatyva priklausio VP, bet svarbesnių žygių vieni be kitų žinios ir susiderinimo nedaro. Tai praktinės svarbos susitarimas, o praktiniai reikalai svarbiausi ir aktualiausi. Bet kokios diskusijos dėl pirmenybės ir kompetencijos steityje dabar yra grynai teorinė, negaktuali ir jai nėra ko laiko ir jėgų eikvoti. Buvo pavojus, kad gali išeiti ly la retumo ir nedarnumo akcija VLIKo vardu. Tačiau praktiškai tas pavojus pašalintas ir vadovavimo vienybė išlaikyta. J. Lebric veikla kartais Lietuvos Gelbėjimo Komiteto vardu, kartais VLIKo vardu, išvirto į humoreską. Galetutinis rezultatas - akcijos vieningumas yra stipresnis nei anksčiau. VLIKo iniciatyva (jo delegato pastangom) ir JV užrydyto ilai trukusi žaidžia - lietuvių suskilimas to p ALP ir ALM. Dabar jų pajėgos sujungtos ALM išliejant į ALT ketvirtąją jo kariu. Dabar ALTg suda-

rys tokios keturios srovės. Katalikai, socialistai, sendariečiai ir teutininkai. Anapus ALPO liko tik vieni komunistai. Tai labai didelis politinis laimėjimas, paskum kurį eis ir finansinis, nes bendrom įėjom rinkliavas turės duoti ir šidesnių pajamų.

Tarp tremtinių politinių grupių tarpusavyje kovą sušvelnėjo. Visi susigynė su mintimi, kad šia tremtyje kovos objektas arba visai nėra, arba jis toks menkas, kad neverta įeiti įsulyti. Jai nuo kovos už pirmenybę sulauko ir toji aplinkybė, kad atsistojęs priekyje turi dirbti, o dirbti norinčių kiekis yra labai sumažėjęs. Visuomeninių abuoju, indiferentiškumą išryškino rinkimai, kuriuose daugely vietų bealyvavo 30%. Tai jau žalingas abuojumas. Gresia pavojus, kad tremtinių vietos bendruomenėse bus pasatyti žmonės, kurie generos dirbti ir nedirbs, bet kurie būdami priekyje giles ardyti ir diskredituoti, kas ligi šiol buvo sukurtas - ardyd mūsų tarpusavyje susiklausymą, diskredituos vardą. Tokių okcijų slaptosios komunistų instrukcijos savo patikėtiniams yra įskaičiusios. Visuomeninis budrumas šia yra reikalingas, kad visuomeninis tremtinių abuojumas neišviratų bendruomenę į nemiją ir atrofiją.

C k u p s c i n i a i o r g a n a i - kiek jau jie pasikeitė, palyginti su 1945. Juose daugiau supretimo, kas yra buvęs jų rytinis sąjungininkas, kuris varė okciją prieš tremtinius. Amerikiečių administracija net paskėitė propagandine okcija prieš komunizmą. Tarp pareigūnų sumažėjo bolsavikams siūpatizuojančiųjų skaičius, padidėjo tikrųjų amerikiečių tautybės skaičius. Jie daugiau supranta jau tremtinių reikalus ir toleruoja jų kultūrinę veiklą. Tačiau jiem trūksta sistemos, trūksta logikos, ir dėl to jų linija neišcikoma lygi ir nuosekli DP atžvilgiu: jie kovoja prieš chuliganizmą, o nelegalizuoja lietuviškų įstaigų, kurios tą kovą tarp savo tautiečių praveatų, stvirkščiai, yra atsitikimų, kad lietuviški teisėjai, mėgine kovoti su savo tautiečių negerovėmis, buvo amerikiečiam nubausti. Jie kovoja prieš komunizmą, o toleravo ONARA-ės ar debar toleruoja IRO pareigūnų okciją, nudingą ar nai sovietam, o DP spaudai uždrausta net replikuoti komunistinei spaudai ar agitatoriam, kurie DP šmeižia. Paskutiniū laikų paškenintą DP spaudą dar sumažinti teuducant vos po du laikraščių tautybei. Kiek sistemos, planinguo savo okcijai prieš tremtinius turi sovietiniai organai, tiek viso to trūksta amerikietiniams, kiek atkaklumo ir ryžtumo parodo pirmieji, tiek blaškymusi ir improvizacija tenkinasi antrieji. Štai labai apsunkena tremtinių gyvenims. Neikis tačiau manyti, kad tos sistemos, būtinos ne tik tremtinių likimui, bet ir patių JV planų pusisekimui, atneš 1948 metais.

Naujieji metai tokie neišikūs, su tokiu neįtakumu sutinkami, nes jie keis iš pagrindų, jei ne visą pasaulio situaciją, tai tremtinių pr-dėtį tikrieusiai.

Naujieji metai bent išryškins atsakymą į tą pagrindinį mūsų visiem klausimą, kada sugrįšime: ar greitai, ar teks valią suteikti ilgesniam laikimui.

- Tikim* Lietuvos laisvė ir amžina lietuvių Tautos gyvybė, nes žinome, kad ir šiandien jau tikimas n. avatimose, o mūsų patių rankose.

SOCIALISTINĖS DEMOKRATIJOS NEGALE

Tuo pačiu šio pokario metu, kai socializmas tarėsi galės švesti savo pergalės triumfą, jis jau buvo įžengęs įzirtinės vidaus krizės kelią.

Galvališkas pokario masių pasinešimas į kairę, 1945 m. atidavęs socialistinėms partijoms raktines pozicijas daugumo Europos kraštų parlamentuose, doktorierius buvo paskatinęs per greit patikėti, kad karas europiečius bus priblandinęs marksizmo skelbiamai socialistinei visuomenei. Netrukus po to užėjęs veik toks pat visuotinis atoslūgis parodė, kad 1945 metų fenomeną buvo iššaukęs ne socialistinių partijų dogmatinės programos patrauklumas, bet visuotinis tiek dvasinio, tiek ūkinio atnaujinimo troškimas. Socializmas pasijuto nepateisinęs nei vieno iš tų lūkesčių. Britų darbiečiai per pustrėčių metų nesugebėjo nei gamybos, nei bendrojo tautos gyvenimo lygmens pakelti ligi žadėtoje ir lauktojo lygmens. Konservatorių opozicija, atsiliepdama į viešosios opinijos murmėjimą, kaltino darbiečius pernelyg dideliu prievartos priemonių naudojimu. Kairysis pači, darbiečių sparnas, kuriam atstovauja savaitraščiai "Tribune" ir "Statesman and Nation", priešingai ragina vyriausybę radikaliai pasukti į kairę ir dar stipriau paspausti viduriniąją klasę. - Jeigu britų darbiečių krizėj vyrauja ūkinis - socialinis momentas, tai prancūzų socialistams pirmoj eilėj tenka grintis su krize, kylančia iš dvasinių-pasaulėžiūrinių socializmo pagrindų. Britų darbo partija ne marksistinė; tokia ją norėtų matyti tik kairysis jos sparnas. Prancūzijoje socialistai yra mažesnioji iš dviejų marksistinių partijų. Kai totalizmo ir diktatūros siekią komunistai skelbiasi vieni nuosekliai įkūniję marksizmą, socialistai beviltingai bando įrodyti, kad marksizmo ir demokratijos derinys yra ir įmanomas, ir išgaingas.

Kad socializmas padarytų veiksmu, apsprendžiančiu Europos ir pasaulio politiką, bely ir prancūzų socialistai buvo užsiėmę sukurti naują ar atnaujinti senąjį socialistų internacionala. Jams sutelktos socializmo jėgos, dešinėj atsiiribojusios nuo "kapitalistinės" demokratijos, kairėj nuo komunistinio totalizmo, turėjo sudaryti veiksmingą "trečiąją pajėgą" tarp tų dviejų konflikte esančių pasaulinių veiksmių.

Socializmo pastangos šia linkme nuėjo niekais ir parodė, kad socialistinės "trečiosios jėgos" misija yra paradoksinė ir iliuzinė. Nei tarptautinė socialistų konferencija Žurichė 1947 m. birželio mėn., nei Antverpene 1947 m. lapkričio 26 - gruodžio 1 d.d. nepajėgė sukurti socialistinę internacionala. Pastaroji teisteigė informacinį organą - COMISCA (Committee for International Socialist Conferences). Rytų Europos socialistai internacionala mintį atmetė gerai žinodami, kad jo įsteigimas reikėtų prievartine jų partijų mirtį. Vakarų Europos socialistų daugumas supasavo pabūgę, kad ir taip jau vos besilaikę jų partijų kairieji sparnai tuo atveju galutinai atsiskirs ir nueis į trečią, komunistų internacionala. Socialistinis marksizmo kamienas liko vegetuoti, būkščiau laukdamas, kad jį nustels vėlį komunistinė atžala, - jeigu jos nenukirs atėjęs "kapitalistinis" kirtikas.

Tėvų nuodėmė

Nekomunistinio socializmo krizės pagrinde yra jo marksistinis - demokratinis dualizmas. Visi marksistai-komunistai kaip ir socialistai - išpažįsta jų kritikos nustatytą "socialinį faktą" - viso pasaulio proletariato klasės interesus bendrumą. Savo ruožtu socialistų daugumas jau pripažįsta gyvenimo įrodytą politinį faktą - kad komunistas yra

totalistinės Sovietų Sąjungos imperIALIZMO įrankis. Nuosakiai veikdami pagal šį pažinimą, socialistai kaip demokratai turėtų nutraukti visus ryšius su komunistais kaip sovietinio totalizmo smeglinąja pėda. Bet tada jie nebetvarko kaip marksistai, nes atsiseko nuo "visų šalių proletarų vienybės" šūkiu. Likdami, kaip nuosėkas marksistai, ištikimi šiam šūkiui, socialistai patenkė pavojun patsiginti demokratijos principus, pareiškti komunistiniam totalizmui bei pasijungti sovietų imperIALIZmui.

Socializmas ir blaškosi užburtame šio dualizmo rate. Ir marksistinis tikėjimas, ir demokratinė sąžinė jį ir jungia, ir kartu skeldo. Vieni socialistai dramatiškai telesvyruoja įsijungti į bendrąjį demokratinių pajėgų frontą kovai su sovietiniu totalizmu, nesiryždami pasitraukti iš proletariato klasinės kovos fronto. Kiti dar nedirta be sąlygų įsiriškiuoti į komunistų vadovaujamojo fronto gretas, širdies gilumoj įsaudami kad ir tik silpnai demokratinės sąžinės išpėjimą. Šita vidinė drama pažėnkliu ir Antverpeno kongresą. "New York Herald Tribune" korespondent William Attwood liudijimu, kai kurie atstovai siūlė mesti socialistų vienybės prietarą ir komunistuojančiuosius pasisukti "atnoriop". Tačiau kongresas neturėjo drąsos tai padaryti ir nuo sprendimo pabėgo į nieko neišsprendžiančias blankias rezoliucijas.

Tačiau sprendimą rengia pati gyvenimo logika. Marksistinės socializmo vienybės var an aukodami demokratinio fronto vienybę, socialistai duodasi nešam tos paties pražūtingosios svorės, kuri nuo prieškarinio liudies fronto galynės daugelio Europos kraštų profesinės sąjungos nuplūkdė į komunistinius vandenis. Vengiamas prarasti griežta skiriamąja linija tarp demokratijos ir komunistinio totalizmo, socializmas pavirsta perinamuojų etapu į pilnutinį marksizmą, įsikiunfjusi KOMUNISTINĖJE sistemoje. Tik fanatiškas atsidavimas marksistinei dogmai neleidžia socialistams šio pavojaus blaiviai įvertinti.

D. "The G. und y m a a

Cominformas, užsiėmęs socialistų mases įjungti į savo vadovujamą pasaulio proletariato vieningos kovos frontą, ne tik apeliuoja į socialistų marksistinį tikėjimą, bet ir benio nuraminti jų demokratinę sąžinę.

K. Zilliscous, vienas iš britų darbinėlių Kairiojo sparno lyderių, praėitą rudinį kartu su keliais kitais savo partijos parlamentarais lenkšis Sovietuose ir jų satelitiniuose kraštuose, "The New Statesman and Nation" (1947. AL. 22) paduoda šį Lenkijos prekybos ir pramonės ministro Hilary Minceo, neabejotinai gudriausios lenkų komunistų gilvos, samprotavimą: Prancūzų Revoliucija buvusi tikrai baisi kaina, Prancūzijos sumokėta už privilegiją būti pirmutiniu kraštu, nutraukusiu visus ryšius su feodalizmu ir pasidariusiu modernio kapitalistinio demokratija. Užtat prancūzams ledus pralaužus visus kitus Europoj tasai perėjimas jau buvęs sklandesnis. Panašiai Rusija sumokėjusi baisią revoliucijos kainą, kad kiti Europos kraštai sklandžiau, net be proletariato diktatūros, pereitų iš kapitalizmo į demokratinį socializmą.

Minceo samprotavimus papildo Jokūbas Bermanas, oficialiai valst. posekretoris rie lenkų premjero, neoficialiai gi visagalis Maskvos emisaras slaptąjame Lenkijos politbiure. Vienama praeiškime Bermanas pabrėžė, jog naujosios Lenkijos ūkinė struktūra dabar esanti mišri ir, kiek esą galima racionaliai pramatyti, niekad nebusianti visiškai socialistinė. Joje randę vietos įvairių ūkinių klasių likučiai, kuriems atstovaujantis įvairios politinės partijos. Bermanas netgi drąsiai poprenasavo: kai praeis reikinių pogrindžio gaujų pavojus ir atslūgę didžiųjų galybų santykių įtempimas, kuris atėjais konfliktais atsiliepias ir Lenkijos gyvenime, tada lenkų vyriausybės koalicija susiskaldysianti į vyriausybę bei opoziciją, ir Lenkijos būstana, "išskyrus bėdos atvejus", kaip ir bet kuri normalios parlamentinės demokratijos talls.

Toks yra nuolatėms obučys, kuriuo komunizmas gundo Europos socialistin, demokratija. Inca ir Bermans nuremina socialistu demokratija, sąjine, prizadėdami totalistine vienos partijos ("tautinės kalicijos", "patriotinio fronto" ir tt. sistema su laiku išdiferencijuoti ir demokratine vyriausybės-opozicijos sąranga. Labai nežymiai, lyg tik tarp kita ko, jie istaria "bėdos atveju" rezerva, kuris turi pateisinti "išimtinį" bei "leikinį" parlamentinės demokratijos suspendavimą. Bet praktiškai tie "bėdos atvejai", matom, jau pustrėtų metų pateisina totalistini režime sovietų satelitinuose kraštuose, ir tariamoji išimtis ten jau yra pavirtusi nebesugrišunamai pastovia ir vis stiprinama sistema. Šalvis stebėtojas negali būti nesuvokęs, jog visos aiškiai absurdiškos Molotovo ir Viėnskio šnekos apie "karo kurytojus" yra skiriamos proletariato diktatūros įamžinimui pateisinti. Arkistės socialdemokratės turi būti itikintos, jog vis tebegresia kapitalistinės reakcijos agresija, ir dėl to "dar" reikikas komunistinei proletariato diktaturai pradėti evoliucija i Mincos ir Bermanso prizadėtoja demokratija...

Nuopulantieji

Žymi socialistinės demokratijos dalis ant tos moškaros užsikabina. Kone visų rytų Europos kraštų socialdemokratai - savu noru ar pagube presija - nespurdėdami išjungė ir komunistų vedovujaną "darbo klasės vienybę" čekoslovakijos socialdemokratai praistų metų lapkričio konferencijoje, tieca, išdriso išguiti iš savo pirmininku komunistam be rezervų atsidavusi Fierlingeri, bet 21 jų lyderis atskirame rašte rado reikalinga pabrėžti, jog "gyvybinė socialdemokratų partijos misija yra išleikyti darbo klasės vienybę". Prie kominformo linijos praktiškai prisiderino italų socialistų deugama su šenni priešakyje. .bet britų darbiečiuose yra agresingas kaibusis sparnas, kuris trunkiausias garsintuvas yra A. Zilliacus.

Kairieji socialdemokratai kalba visiškai komunistinėmis kategorijomis, nors tariasi esą padorus demokratai. Isip yra del to, kad jie dar nėra tokie cinikai, kaip maskviškiai, ir naryviai tebetiki i komunistinės valstybės evoliucija. Užtat jie su Zilliacus deklaruoja.

"Mes turim pripazinti, kad socializmas tegalimas per darbininkus, per jų profesines sąjungas bei politines partijas; kad komunistai arba komunistai išvien su socialistais atstovauja daugumai profesinių sąjungų, vedovauja darbo klasei ir turi tose pozicijose pasilikti. Jie gali evoliucionuoti, bet jų nickas, net ir trečias pasaulinis karas, negalės sūnāikinti Zilliacus ir jo minties socialistų isitikinimu "tokio daikto kaip komunistinė valstybė iš viso nėra" ("The New Statesmans...", 1947. 11. 22). - tessa "porėjimas iš kapitalizmo i socializmą" kaip kad yra nusakes Mincos, su proletariate diktatura kaip neišrengiama blogybe, "palaipsniui užleidžiantia vietą sulygintai visuomeni (egalitarian society), kurioje nebebus centrinių organų prievartos" Užtat ir ideologiniam pasaulio suskilime jų pozicija aiški: "kapitalistinė" demokratijos ir komunistinio socializmo kovoje jie aiškiai stoja komunizmo pusėn, isitikim, kad sovietinis totalizmas pavirs parlamentine demokratija, ir kad "kapitalistinė" demokratija niekad nepasidarys socialine. Podel Zilliacus ramis... širdim rašo. "Jeigu įtempimas tarp didžiųjų galybių užsitęs ir dar didės, tai ir Italijos, čekoslovakijos bei Lenkijos socialdemokratai turės pasidaryti eršas bei diktatoriški- arba pasekti kvislinginių Francuzijos socialistų pa-

vyzdžiu! Kitaip tariant, kai sovietų smogimui kurstomas tarptautinis ištempimas pareikalaus pasirinkti frontą ir aiškiai apsispręsti už demokratiją ar sovietinį totalizmą, tie socialistai, jeu bus apsisprendę pasirinkti totalizmą bei diktatūrą.

S V Y R U O J A N T I O J I

bešlysis socialistinės demokratijos sparnas neapsisprendęs. Jis apsispręsti net nesirengia. Demokratiškumas jam neleidžia nueiti komunistinio totalizmo stovyklon, bet socialistinės vienybės prietaras neleidžia jam būti ir nuosakiškai demokratiškas. Jis galvoja ir kalba paradoksiškai supainiotomis sąvokomis. Prancūzų Blumas ir jo draugai smerkia komunistinį totalizmą, betgi pats Blumas perėjo lapkričio 16 d. Veldroume d'river kalbėjo, jog socialistai nesudegins tiltų su komunistais, su kuriais išvien jiems (socialistams) galėtakis ginti respublikos laisvės. Socialistinė demokratija 1950-ai neaiškiai vižūrų tarp masių diktatūros ir smens leisvę išpažįstančios demokratijos, savo dialektikoj abiem darydama nuolaidų ir abiem nebudama visiškai ištikima. Socialdemokratui mano, kad tokią-ja poziciją išlaikys kovojėnčių pasaulio jėgų pasisusvirę ir tuo patim pasauline taika. Ir toji taika būtų kažkoks keistas kompromisas tarp demokratinės laisvės ir sovietinio smurto. Tokia pozicija Antverpenų Konferencijoje išsaukė čiašų socialistų atstovų Vorrink protestą: "Kritikuodami politinių laisvių nebuvimą draikiuoją ir Ispanijoje, mes turėjome į tą eilę įjungti ir Balkanų valstybes? Pasisakydami už demokratiškus principus, socialistai vengia pasisakyti prieš totalistinę sovietų sistemos praktiką. Del to ir Baltijos tautos iš socialdemokratų partijų bei politikų niekur nesulaukia ne tik paramos, bet ir paguodos bei užuojautos. Socialistiniai atstovai Britų parlamento debatuose rupestingai stengiasi palaikyti Baltijos valstyvių bylą, o socialistinė švedų vyriausybė be skrupulų išdėvė sovietam pabaltiebius tretinius.

Socialistinės demokratijos pozicijai sovietinio smurto atžvilgiu tipingas yra šveicarų socialdemokratų organo "Berner Tagwacht" atsiliepimas (1947.12.8.): "Ketis šveicarijoje išėjusių Dr. A. E. Suduvio knyga "In kleines Volk wird ausgelöscht" Toj knygoj parodomas lietuvių tautos mikinimas ir lietuvių rezistencija tiek prieš nacių, tiek prieš sovietų okupaciją. Šveicarų socialdemokratų organas, priminę visam pasauliui žinomus ir del to nebeįrašytus faktus apie bežanų ir kt. "autonominių" respublikų likvidavimą, faktiau burnos sovietus teisina. "Tokius gyventojus perkelti (nusų pabraukta. red.) Sibirį yra rusų, ne specifiskai baltiešvių metodes" "B.T." autinka, jog "reikia tikėti Dr. Suduviui, kad nuo 1940 m. (Lietuvoj) nenutrūkstamai siausia partizanų karas! Tačiau toliu brutaliai prasiveržia jų marksistinis prietaras: "Socialistai betgi turėtų patikrinti teigimą, kad Maskva sistemingai deportuoja lietuviškąjį elementą į rytines Sibiro platybes... kad išnaikintų tą vieną iš savotiškiausių tautų su jos kalba. Tai būtų akcija, kuri visiškai prietarautų rusų konstitucijai. Tačiau galimas deiktas, kad Suluvis "tautos" žodžiu supranta vien savuosius pusiau feodalinis "tyrinėjimus ir stitinkamus miestiečių sluogžnius ir netilurį, jog asama skirtumo tarp vyrišusybės teroro ir ty sluogžnių partizaninės veiklos! Tai išdėjinė socialistinės demokratijos giminišė su komunizmu neleidžia jai pavidaryti deramų išvadų net iš Lietuvos Socialdemokratų Partijos atsisaukimo į brolišką pasaulio partijas (1946. sausio m.), kur atvirai išdėstyta komunistinė tikrovė Lietuvoje. Neteko girdėti, kad bet kuris krato socialdemokratinė spauda te atsisaukime būtų bent paminėjęs paradoksišką, kad to rašte duomenimis pasinaudojęs "linkiniais keiliais, Vekar, "reakcin" spauda..."

Toks dešiniojo sparno socialistinės demokratijos laikymasis taip pat yra jos marksistinės nuodėmės vaisius. Atikėdama, kaip kairiojo sparno socialdemokratai, avančarine sovietų diktatūros evoliucija, dešinioji socialdemokratija svažoja kitų demokratinių jėgų padedama palaipsniui teikiu būdu priversianti sovietus evoliucionuoti, lygiai kaip ji tikisi vieningos proletariato kovos keliu - išvien su komunistais - priversianti kapitalizmą nusilenkti socialiniams marksizmo principams. Tokie turėtų būti "trečiosios pajėgos" misija. Tarptautiniu mastu prancūzų socialistai ją bandė realizuoti pasiūlydami atgaivinti antrąjį socialistų internacionalą.

"Trečioji pajėga"

"Trečiosios pajėgos" klausimas buvo iškilęs jau tarptautiniam socialistų kongresui Žüriche 1947 m. birželio m., kuriame buvo svarstyta, kaip koordinuoti atskirų kraštų socialdemokratų partijų veikimą. Baimė supykinti komunistus ir atbaudyti kairiuosius socialdemokratų tade internacionalo mintį užgniaubė net be platesnių diskusijų. Iš nesmagios padėties išėlti ir klausimui nustumti buvo sudarytas organas, kuris turėjo šį reikalą tyrinėti. Nelaikdami, kol tas organas pradės judėti, darbo ėmėsi prancūzų socialistai, kurie savo "studijų savaitę" Meung-sur-Loire 1947 m. liepos m. svarstė ir paskum visuotiniam suvažiavime priėmė Marceau Pivort pranešimą tuo reikalu.

Paagal Pivort, atgaivintoj socialistų internacionalo tikslas būtų "konfliktan pasinėusių dviejų blokų akivaizdoje sukurti trečiąją pajėgą, kuri atstatytų pasaulio pusiausvirą, pateikdama konstruktyvių sprendimų". Blūmo mokinių Daniel Maiter, vienas iš jaunesniųjų prancūzų socialistų lyderių, patikslino, kad to internacionalo pataikimieji sprendimai būtų privalomi visom prie jo prisidėjusiom partijom ir socialistinėm vyriausybėm. "Vakar socialistų internacionalo okzekutyvo sprendimui teturėjo propagandinės bei agitacinės reikšmės; šiandien jie turi diktuoti elgsenos liniją vyriausybėm".

Antverpeno Konferencijoj šis pienes sudužo į aiškią britų darbiųjų opoziciją. Darbe partijos vykdomasis komitetas dar spalio 22 d. posėdy vieningai nutarė pasipriešinti socialistų internacionalo minčiai. Posėdžio debatuose buvo išsiaiškinta, kad kiekviena Europos socialistų partija yra savotiška liaudies fronto koalicija iš dešiniojo ir kairiojo sparnų. "Trečiosios pajėgos" sudarymas jau savaime atgrasintų kairįjį sparną, nes ji remiasi priešais, kad a b u priešiškieji pasauliniai blokai - ne tik kapitalistinis, bet ir sovietiški komunistinis - yra imperialistiniai ir todėl savaime eina į konfliktą. Sevo ruoztu "trečioji pajėga", ikunyta socialistinėme internacionale, kurie sprendimai ir atskirų kraštų partijom ir į jas atremtom vyriausybėm būtų privalomi, turėtų kovoti ne vien su kapitalizmu, bet taip pat pasijustų priversta apivalyti nuo komunistuojančio elemento. Kiekvienu atveju tai reiktų socialistinės vienybės ir paties marksistinio socializmo laidotuves.

Praeities pamoka

Britų socialistai ir visi kiti su jais Antverpene balsavusieji, be abejojimo, nebuvo užmirę liudno II-jo internacionalo likimo, kuris nuostabiai primena dabartinę socialistinės demokratijos krizę. II-jo internacionalo statutuose buvo numatyta, kad jo nutarimai privalomi visam jo nariam ir kad "bet kokio karo atveju internacionalas turi būti veikmingas ginklas". Tais pagrindais socialistų internacionalas šiaip taip išsiskėjo, kol atėjo 1938 - 39 metų tarptautinė krizė. Paskutinytis internacionalo sekretorius Britų d l a r buvo atsistatydinimo raste

1939 m. birželio m. protestuodamas rašė, kad paskutiniame vykdomojo komiteto posėdyje (jau prasidėjus tarptautiniam itempimui) britų socialistų atstovas pareiškė, jog "Hamburgo susitarime 1923m. nustatytieji keturi pagrindiniai punktai laikytini negaliojančiais" Adleris, kad ir pagrindamas "narys darbiečių laikymasi" Hitlerio atvilgiu, negalėjo nei pripiktinti "ju atstovo atsisakymu pareikšti savo nuomonę dėl problema, kurios darbo klasės politikai iškyla ryšium su gresiančiu karu" Adleris protestavo prieš darbiečių nusistatymą apspėsti savo politiką nesiskaitant su kitais internacionalo nariais, ir konstatavo "paniką, apėmusią kai kurių kraštų socialistus" paniką, dėl kurios "tu partijų politikams apspėsti troškimas vengti visko, kas galėtų išprovokuoti fašistų šantažą".

Tokiu būdu pasirodžius pirmiesiems tarptautinio itempimo reiki-
 niam visos socialistų partijos, vienos atvirai, kitos prisidengtyda-
 nos, sviedė šalin internacionalo statutus ir pasilikė sau visiška val-
 kimo laisvę. Šaltai buvo sutiktos "karo tezės" kurias pasiūlė Otto
 Baueris, Theodoras Danas ir J. Zyronskis ir kurios socialistinei dem-
 ocratijai rekomendavo dalyvauti busimajame kare, kad jam duotų revoliu-
 cinę kryptį. Išsigsndęs internacionalas atsisakė konflikto atveju le-
 galiam veidmenį pripažinti sovietėm, lygiai kaip jis pasisakė ir prie
 vakarinių sąjungininkų pagalba tu patių sovietų užpultai Suomijai. Po
 Müncheno kapituliacijos 1938 m. rudenį olandų-skandinavų socialistinė
 tv blokas pasiūlė internacionalo egzektuvą paversti gryną informac-
 ių biuru, o 1940 m. vasario m. egzektuvą posėdy tas pats blokas nuve-
 rė Blumo pasiūlymą viso pasaulio darbininkas šaukti kovon su fašizmu.
 Tai buvo paskutinis egzektuvų posėdis ir paskutinis mterdinio II-jo
 oul internacionalo gyvybės ženklas.
 + + + + +

Situ prisiminimų šviesoje Antverpeno tarptautinės socialisti-
 nės demokratijos konferencijos rezultatai sukelia visi kurių refleksų.
 kurie perėsi išvadu vietoje.

Kaip 1939 m., taip ir dabartinio tarptautinio itempimo skivaiz-
 doje socialistinė demokratijos partija yra apėmusi panika. Ju poli-
 tikos neapsprendžia nei nuosakus marksizmas, ikunytas komunistiniams
 totslizme, nei nuosakus demokratizmas, reikalaujas užimti aiškia po-
 ziciją prieš sovietinį žmogevs ir tautų laisvės paneigimą. Šiandien
 parafrazuojant Adlerį, galima pasakyti, kad socialistinės demokratijos
 politike apsprendžia troškimas vengti visko, kas galėtų išprovokuoti
 Komunistų šantažą.

Komunizmo - demokratijos konflikte socialistinė demokratija
 nėra savita idėja, nes marksizmas jai bendras su komunistais. O
 neturėdama galingos, visus apjungiančios s a v o s idėjos, socialis-
 tinė demokratija negali buti ir savaranki pajėgi praktinė galybė. Ne-
 pajėgdama tapti pajėgiu tarptautiniu veiksmiu, socialistinė demokrati-
 ja egzistuoja tik konjunktyrinėse kompromisų sąlygose. Komunizmo-de-
 mokratijos konfliktui virtus ginklų kova, šių dienų marksistinė dem-
 ocratija turės dar skurdžiau sunykti kaip antrasis internacionalas. De-
 mokratijos pilnutini laimėjimas ir busimojo pasaulio politinė bei socia-
 line sąranga turės apspėsti jau iš kitų šaltinių trykstančios idėjos.

194

Klausimas šiandien eina nebe tik apie valstybės atgavimą, bet
 ir apie tautos išsilaikymą, nebe tik apie politinę laisvę, bet ir pa-
 čia tautinę gyvybę.

KOMINTERNAS PRYZ OPERAVIA

1919 m. kovo 2 d. Leninas Maskvoje pasirašė dekretą steigti III-ji Kominternas, kuris pasakoma išpopuliarėjo kaip trumpintu Kominternas, varau. Tuo patiu dekretu buvo nustatyti ir naujosios organizacijos tikslai: 1. Iš viso pasaulio surinkti ir apibendrinti revoliucinius išsivysčiusių ir nepasivysčiusių valstybių buržuazines valstybes per pasaulinę proletariato revoliuciją, ypač tuose, kur yra socialistų revoliucijos sąlygos.

I. Kominternas ir jo pirmininkas Nr. 1. 1919 m.
Isteigdamas Kominternas ir jam pavaldamas sujungti Komunistų partijas, Leninas pirmoju tos organizacijos šefu paskyrė Vladimirą Iľičių Appelbaumą, kuris Leninui mirus, 1926 m. atstovavo ortodoksiniam bolševikų spėjimui, kad Stalinas "buržuazinėms tendencijoms, dėl to atėjo namo, buvo ištramas, pasakum atgailojosi, bet vis tiek pakliuvo į didžiųjų Viskinsko valymų sąrašus ir 1936 m. rugpjūčio 25 d. buvo pastatytas prie sienos.

1919 m. Zinovjevas kalbėjo kone žodis žodis kaip kad 1947 m. Zdanovas kad kalbėjo; tada jis šiaip musakė pasaulinės komunistų revoliucijos programą:

Pirmutinis mūsų tikslas - sukurti socialistines jungtines Europos valstybes kaip atsvara prieš kapitalistines Jungtines Amerikos Valstybes. Šiandienės Amerika yra mūsų priešas Nr. 1. Siuo metu to krašto masėse komunistinių teorijų neimanoma skleisti. Užtat reikia kurstyti revoliucijos sąjūdį Pietų Amerikoje ir Europoje ir tuo būdu sukurti operacines bazines kovai su JAV.

Kominternas ir jo organizacinė struktūra

Zinovjevas sukūrė kominternas struktūrą, kuri išliko ir po jo mirties. Priekyje stovi vykdamosios komitetas iš pirmininko ir trijų padėjėjų. Jem subordinuoti organizacijos biūras, generalinis sekretariatas, agitacijos ir propagandos skyrius, sindikatų internacionalas (profinternas), komunistinio jaunimo internacionalas (KIM), valstiečių internacionalas (Krestinternas) ir įvairūs pagalbiniai poskyriai. Kominternas turėjo 11 regioninių poskyrių: britų, Amerikos, Balkanų, vokiečių, prancūzų, italų, lenkų, Baltijos kraštų, skandinavijos, vidurio Europos (prie jos prijungta Šveicarija, Belgija, Olandija, Ispanija ir Portugalija) ir Art. bei Tol. Rytų.

Kominternas statute sakoma: "Generalinis sekretariatas rupestingai ir nuolat studijuoja Kiekvieno krašto komunistinės partijos pažangą ir parengia pranešimus vykdomajam komitetui, kuris turi teisę esant reikalui atleisti atskirų kraštų kompartijų centrus komitetus."

Kominternas finansai

Baltijos kraštų kompartijos nuo kominternas priklausė ne tik politškai: Kominternas jas ir finansuoja, reikalingas sumas indama iš SS valstybinio biudžeto (kuris nekada viešai neskelbiamas) "nepaprastųjų išlaidų" sąmatos. Pyz, 1926 m. kominternas buvo skirtas SS biudžete 7976882 rublių rubliai. Iš jų Baltijos kraštų skyriui šio 175.000, 2 eukro rublių, tuo tarpu kai Vokietijai tebūvo skiriama 67.000, Lenkijai - 30.000, Amerikai - 42.000 rublių. Tos sumos toli gražu ne visos. Savo metu Radekas atvirai pripažino, kad SS veikė trys slapti užsienio banknotų fabrikai - Kurske, Tasente ir Jaku, kur tobulai padirbinėjami doleriai, sverai ir kitokie banknotai būvo siunčiami kominternas agentams ir kompartijoms užsienioose. Radeko liu-

dijimu, iš ty "fabrikų" kominternas gavęs 46 ml. dolerių. Iš Taškento pdirbtieji banknotai eidavo į Tol. Rytus, iš Kursko į Baltijos kraštus, Lenkiją ir Vidur. Europą, iš Baku į Art. Rytus ir Balkanus.

Ir dabar jau kone viešai sovietai infliaciškai spausdina ne tik vekielių (kuponines) markes, bet ir dolerius bei svarus, kurie taip gerai pdirbti, kad net ekspertai juos sunkiai atpažįsta. Be to, kominternas agentais plačiai ai varo tarp tautinių aukso amugelių, aukso iš SS išsiamoni džiūnūsiai diplomatiniais paketais. Į kominternas finansavimą buvo įtrauktas ir garsusis tarpautinis spekuliantas Jeanovici, kuris be kita ko supirkinėjo ginklus Palestinos žydų teroristams.

Agentų parengimas

Kominternas ypač iš rūpinosi agentų parengimu Oriente kraštam; ten yra "orientinių mokslų institutas" su keturiomis fakultetais: Art. Rytam, Vidur. Rytam, Tol. Rytam, Šturės Afrikai. Tol. Rytų fakultetas 1923m. baigusiujų nuotraukoj pirmąjį eilę matyti Ho Chi Minh, Indokinijos m. istininkų vados ir prieš sukilimą, buvus Indokinijos prezidentas. Kinom yra specialus universitetas, kurio pirmasis rektorius yra buvęs sušaudytasis Radekas. Joms "studijuoja" 4-5000 studentų, jis leidžia populiorių komunistinį laikraštį. Be to, daug kinų rudenųjų karininkų studijuoja sovietų karinėse akademijose.

Beige tas kominternas "akademijas" bei "institutus" agentai siunčiami į užsienius kaip SS ambasadorių bei konsulatų tarnautojai. Daug žviesos į tą sovietų "diplomatų" veikimą įnešė pastarosios špionėzės aferos Kanadoje, JV, P. Amerikoje ir kitur.

Bandymai

Pirmas revoliucinis kominternas bandymas buvo Bela Kunc vadovaujamas Vengrijos pūcis 1919m. kovo 21 d. Jį nusilpina padėj vengrų p. tricitų priešpriešinimas ir čekų bei rumunų karinis įsikišimas. Bela Kuncas, p. bėgęs į M. skvą, p. skum buvo išnires pilietiniame Ispanijos kare. Antrasis bandymas buvo I t a l i j o j e, bet ten jam padarė galą Kussalini su savo fašistais. Po to sovietinė Maskva pirmąjį p. skubėję susiiti su fašistine Italija į draugystę.

Minėtąjį Bela Kunc 1925 m. r. ndam Ispanijoje, iš kur jis su Michailovu, Rendeni ir Garcia kurstė Abd-el-Krimo r i f k a t i l y s u k i l i m a. M a r o k o k a p r i e š p r a n o u z u s i r i s p a n u s. Kominternas organas "Komunistų internacionolas" 1925m. Nr. 12 rašė: Rifkabilų sukilimas ir karas ugdo viltį, kad visos koloninės Viduržemio jūros tautos bus išlaisvintos; jos gali būti tikros dėl kominternas pagalbos. "Marsely buvo įsteigtas tada "specialus Mar'ko biuras"; Abd-el-Krimas per jį gavo iš kominternas didelės sumos. Rifkabilų sukilimo nepasisekimas sutarė su Zinovjevo žvaigždės nusileidimu Kremliaus padangėje.

Kominternas dar bandė sukurstyti revoliucinį sąjudį D. B r i t a n i j o j e, p. naudodamas visuotinį darbininkų streiką, 1926 m. gegužės mėn.. Bet prezidentas Baldwinas jį energingai užslapino. Hitleris V o k i e t i j o j e taip pat išdreskė komunistų partiją, kuri 1932 m. rinkimuose buvo gavusi per 5 ml. balsų.

Dimitrovo gaudynė

Tas nesėkmės pastūmėjo kominternas vyrus koisti kryoti. Nauja gaudynė prasidėjo, 1935 m. atėjus į generalinius kominternas sekretorius bulg. ru komunistui Dimitrovui, dabartini m Bulgarijos prezidentui, kuriam sėdintioms neoi kalėjime je tautietis (bet ne partijos draugas) Petkovas visokeriškai padėjo ir kuris iš kalėjimo anai susijaudinęs rašė Petkovui je niekad neužmiršė...

Dimitrovas pamatė, kad tiesioginiai pušais atskiruose kraštuose pascalinės revoliucijos nesukursi, ir nutarė iš tikrųjų eiti per atskirų kraštų profesines sąjungas, iš vidaus ardant prielaidas ischaizmui. "Komunistų partija" sėkmė bus vertinama pagal sėkmę profesinėse sąjungose, - rašė tada instrukcijoje Dimitrovas. Profesinės sąjungos turi būti subolševikintos arba jos turi pranokti... Svarbiausias tikslas - diskredituoti nuosaikiuosius profesinius sąjungčius, parodyti, kad b o m a s o m, kad legali jų kovos nesumažoms, ir patumėti jas į revoliuciją, kominternui vedovaujant... Komunistų partija turi brautis į žemės ūkio kooperatyvus, kuriais daugiausia remiamai buržuazija ir socialistai, ir paimti savo įtakon v a l s t i e s i u s... Komunistų partija, kad ir tuos kooperatyvus išbrautų, turi paremti tet kokias valstiešy iniciatyvas ir akcijas, jeigu tik ji galgrantiškai nepriešinga revoliucijos principam... Butų absoliučiai natikalu tuoti valstiešy organizacijom aresingai revoliuciniui charakteri. Pradinėj kovos fazėj, komunistam griežtai privalu išsikyti legalumo charakteri".

Dimitrov, įadyns paženklinute "liudies frontu" bendradarbiavimo su socialistais ir "pažangiaisiais" politika, kurios dėka kai kur (Prancūzijoje) komunistai pamažėle išatunė socialistus iš profesinų sąjūnų ir perėmė jas kone totališkai į savo rankas. Dimitrovo taktika gal buvo lėtos ir palaipsnės, bet tolydinės ir nuoseklios penetracijos taktika. Šuo 1935 m. ji davė savo vaisių.

N u o k o m i n t e r n o l i g i k o m i n f o r m o

Britų užs. reikalų ministres Bevinas, atsakydamas darbielių atstovui Elskburnui, 1947 m. spalio 26 d. parašė:

"Britų vyriausybei karo metu, 1943 m., nebuvo oficialiai pranešta apie Kominterno pelsidinę. Tai taip pat nebuvo sąjungininkų susitarimo rezultatas."

Kaip matys sovietams, 1935 m. tevaleido propagandos sumetimais, tai ir atskleidė. Jei Vekarų vyrat į tą manevrą rimtai nežūrėjo. Kominternas iš varto buvo paleistas tada, kai Stalinas teiktinai sumetimais galvojo apie ribotą b e n d r a d a r b i a v i m a su V a k a r a i s - karini karo metu, Ukini po karo. Deter ir tokio bendradarbiavimo metas praėjes, todėl praėjo rugsėjo 22/23 dd. Buzlkwice miestely Pietų Lenkijoje Kominternas vėl glėbėję visi atgaivintas, kad ir kominformo pavidaus.

Naujajai "Kominforminei" kominterno taktikai išsilaikint būdinga serija "Pravda" straipsnių, paskelbtų pračio balandžio, tai ir tuo metu, kada, Stewart Alsop liudijimu, Maskva galutinai apsisprendė dėl naujos linijos. "Pravda" tada pakartojo Lenino "balandžio tezes", pridėdama reikšmingą savo interpretaciją. Kai Leninas tas tezes rašė 1917 m. balandžio m., Rusijoje buvo korenkio režimas, pirmąsyk leidis laisvai veikti komunistų partijai. Pailis komunistų vadų tada atstovavo minčiai, kad tradicinė partijos k nspiracijos ir smurto taktika jau atgyventa: kad partija turinti susitelkti į plėdijų masų prielaido laimėjimui ir stengtis legaliomis priemonėmis apvaldyti parlamentą ir vyriausybę. Leninas tada savo "balandžio tezes" tuos "išgelbėjimus" pasmerkė; buržuazija ir jos socialdemokratiniai pakalinai tesa imanoma nugalėti smurtu. Toji taktika, pasak Lenino, turinti būti taikoma ne vien Rusijoje, bet ir visuose kituose kraštuose.

"Pravda" savo pasenthose rupestingai pabrėžė, kad Lenino 1917 m. pasakytieji žodžiai pilnai gelioja ir 1947 m. primums "Vakarų kapitalizmą anarchyją ir vis gilėjančią krizę," kominternas organas nurodo, kad pagal Lenino taktiką 1917 m. komunistų partija per kelis mėnesius pasidarė pakankamai pajėgi sėkmingai pravesti revoliuciją. Taip ir dabar ...

W. Lippmannas ir Stewart Alsop liudija, kad prancūzų ir italų komunistai praėjus pavasarį buvę kominternas išbarti už viešą legalumo propagavimą ir buvę įsakyti pereiti ofensyvon visom priemėnėm. Tad slapdieji naujosios kominternas taktikos įsakymai buvo duoti dar prieš kominternas parodžius pasauliui savo oficialųjį veidą. Pats prancūzų komunistų lyderis Thorezas atliko savotišką "mea culpa" pripažinimą, pažmerkdamas savo partijos laikymąsi legalinės pozicijos - bendradarbiavimo koalicinėje prancūzų vyriausybėje, iš kurios ji 1947 m. gegužės 5d. buvo išguita neatlikusi savo kominternas misijos: "Prancūzų komunistų partijos centre komitetas ir parlamento frakcija savo nevyttingumu pakenkė sparčiam darbo ir demokratinių masių sumobilizavimui."

K o m i n t e r n o k a u t y n i ų d a l i n i a i

Perėjus iš legalios politinės kovos į konspiračinę-perversminę, kominternas turi savo tinoje ne vien gerai organizuotas atskirų kraštų kompartijas bei subolševikintas profesines sąjungas, bet ir g i n k l u o t u s kovos dalinius, parengtus mesti į neutralines vietas. "Carrefour" paskelbė apie tuos dalinius tikslų ir dokumentuotų duomenų. Jie suteikti Prancūzijoje, Italijoje, Albanijoje ir Jugoslavijoje. Pirmieji du kraštai yra rekrutavimo, organizavimo bei parengimo bazės. Prancūzijoje yra 5 brigados po 3.000 vyrų - prancūzų, ispanų, lenkų (komunistinė Jaroslavo Dąbrowskio brigada), jugoslavų, bulgarų ir rusų. Jų "politrukas" yra André Marty, karinės krities vadas - gen. Joinville, tikru vardu Alfred Malleret. Paskutiniu metu tie daliniai nuo Montpellier permesti į Lille sritį, kur jie sparčiai papildomi ir ginkluojami sovietų lėktuvų parašiutais numetamais ginklais. Kominternas daliniais Prancūzijoje gerai ginkluoti moderniais lenkvaisiais ginklais, bet turi ir lauko artilerijos ir net lengvųjų tankėčių. Dalis ginklų yra dar iš rezistencijos metu.

Išėję karinį bei politinį parengimą, tie daliniai tuoj siunčiami Italijon ir iš ten į Balkanus, į Valonų arba Butrinto Albanijoje. Specialius daliniai siunčiami į Jugoslaviją - į Stobrečą prie Splito.

Italijoje kominternas tarptautinėse brigadose (jų buvimą viešoj vietoj kalboj Milano patvirtino pats Togliatti) be padėjų italų komunistų dar gausiai yra buv. vokiečių karo belaisvių ir šiek tiek žydų DP iš Austrijos. Iš viso Italijoje yra 7 brigados po 3.000 vyrų; jų vyr. vadas yra jugoslavų gen. Primorec, ispanų pilotinio karo dalyvis, aukštas Tito štabo pareigūnas.

J u g o s l a v i j o j kominternas brigados išsklaidytos stovyklomis daugiausia po 1.000 vyrų. Somboro stovykloj įkurdintas aviacijos centras, pavadintas "IWF", prie kurio yra bombonešių ir žvalgybinių lėktuvų lakūnų mokykla. I. F. vadas dėvi vengrų aviacijos pulkininko uniformą, jo p vardė esanti Šumlin, jį vadinė "Šaska", manoma jį esant rusų Liublianos Kopitarieva g.4/6, viename name su komunistų laikraščio "Liudsko Pravicos" redakcija yra savanorių telkimo delegatura, į kurią traukia italai ir žydų DP iš sovietinės Austrijos. Iš šios savanoriai siunčiami į Kamniko stovyklą už 25 kilometrų nuo Liublianos, kur yra mjr. Alvižo va-

dovaujamas "Ivornica" dalinys. Netoli Smederevo yra dar viena kominternos aviacijos mokykla, kur instruktorius darbu dirba buvęs vokiečių "Luftwaffe" vyr. Hug Hoffmeister. Joje yra čekų, lenkų, italų, prancūzų, ispanų, rumunų ir net azerbaidžaniečių.

Vienas iš didžiausių kominternos tikimo centrų yra A l - b a n i j o j e Gjinok rške. Stovyklos viršininkė yra greikų komunistė Marin Photiades, bet tikrasis galva yra sovietų r. ud. armijos k. rininkas, 1 bar albanų pulkininkas Mur Zukina, taip pat moteris. Tų dviejų moterų v. l. žioj yra tukatanėsi vengrų, slovakų, m. kedonėsių, lenkų. Tie žmonės suv. r. burti daugiausia per vad. "p. auline demokratiniame jaunimo federaciją," kuri nesenai nulikė Prancų skandalingai bolševikinį tarptautinį kongresą. Kitof, Murthos stovykloj, laikomi specialios paskirties kominternos daliniai, plk. ltn. Veliboro Zukovičiaus vadovaujami. Albanijoj įsikurdinęs ir greikų partizanų "gen." Markos relijo siustavas.

O f e n z y v o s i š v a k a r e s e

Tie daliniai rengiami ir laikomi pagaudoti ten, kur pareikal. isus kominternos strategija. Kominternos yra ypa. t i n g e i a t k r e i p o s a k i i P r a n c u z i j a i r I t a l i j a. Kaip 1949 m. pirmasis kominternos galva Z i n o v - s e v a s J V l a i k e p r i e š u Nr. 1, taip ir Mieszkowicz "kominformo" "stalinijame" suvaziavime nusijasis kominternos siela Zdanovas J V p a v a d i n o v a d o v a u j a n t i j a " i m p e r i a l i s t i n e s s t o v y k l o s " g a l y b e. B e t p r i e š s i e k d e m a s A m e r i k o s, k o m i n t e r n o s u ž s i m o j o s p i r m a u s u s i d o r o t s u E u r o p a. S u s i d o r o t i k a i p 1917 m. k a d s u R u s i j a s u s i d o r o j o, k u r k o m u n i s t a i t e r b r u - " p a g a l L e n i n o t a k t i k a " - p e r k e l i s m e n e s i u s p o - k a r i n i R u s i j o s p o k r i k i m a n u k r e i p e i s a v o s i o s r e v o l u c i j o s t e k m a i r u ž r o b e v a l d i t i s. D a b a r, p a g a l " g e n i a l i j a s L e n i n o - S t a l i n o t a k - t i k a " k o m i n t e r n o s u ž s i m o j o s t a i p p a t s m u r t u i r j e - g a s i, ž i e m p l a u k i a m a j i, u k i n i j i r s o c i a l i n i c h a o s c n u k r e i p t i i s o v i e t i n e s E u r o p o s r e v o l u c i j o s t e k - m a. A t r u k t a j a u i r o f i c i a l i j t o s k o m i n t e r n o o f e n z y v o s d e k l a r a c i - j a. I t a l y k o m u n i s t ų l y d e r i s P o l i t t i, d a r p r i e š m e t u s a u v i r š u m o r e t i k i š k a i s k e i b e s " l e g a l i n i u s i t a l y k o m p a r t i j o s v e i k i m o m e t o - d ų s, " k o m i n t e r n o s u d r e s t a s 1947 m. k a n k r e t i o s s u s i e n e j a u š a u - k a j, k a d I t a l i j a i r a r t a r e k i s p a s i r i n k t i a r t a J V a r b a S S. O i t a l y k o m u n i s t ų k o n g r e s e T u r i n e 1947 m. g r u o d i t i s m. J V l y d e r i s S o c - c i m a r r o k a l t e j o.

"1948 metais bus ofenzivos metai. Mes vėl turėsime pradėti žygi. Galimas daiktas, kad toje naujojoje fazėje paskutini žodi turės būti ginkliai..."

Minėtasis J V žurnalistas Stewart Alsop rašo:

"planai jau atskleisti. 1948 metų žiemą prasidės didžioji komunistų kova dėl valdžios Vakarų Europoje. Ar toji kova jiems pasiseks laimėti, daugiau p. reis nuo Jungtinių Valstybių negu nuo Juozepo Stalino ir jo strategų."

- gyvenimo patirtis liudija, kad tikrai patikimas yra tik tasi idealizmas, kuris tik... idealistine pasaulžiūra, vadinasi, tokia... kuri žmogų... gyventi ne... sau, o aukštesniam idealui.

SS RENGIAI KARUI

Šveicarij dienraštis "Basler Nachrichten" 1947 m. gruodžio 8d. priedas prie Londono konferencijai išvyrenčių - vedamajame raše:

"... Pasaulie politikos padėtis šiandien jau atrodo gana aiški. Kas 1944 m. dar atrodė galimas ar bent pagaidautinas, šiandien jau nebeįmanoma. 1944 m. lapkričio 18d. sovietų informacijos biuras Vašingtone pareiškė: "SS neketina kištis į kitų valstybių vidaus reikalus. Maskvos užsienių politikos kardinalinis punktas yra pripažinti dviejų sistemų - komunistinės ir kapitalistinės - sugyvenimą..." Nors 1945 - 46 m. m. toji teorija praktikos buvo dažnai paneigta, tačiau vis dar buvo pskankamai motyvų tą politiką suderinti su Sekspyro žodžiais - "jis neatsitrauks nuo tavęs toliau, kaip kad liepia išmintis..." Toji teorija šiandien jau nebegalioja. Maskva jau seniai nuo Vakarų sąmonin-gai pasitraukė toliau, negu kad būtų galima išaiškinti protiniais ir suprantamais vidaus politikos sumetimais. Kad Maskva tebeprizatišta abiejų sistemų egzistavimą bei sugyvenimą, šiandien bėra laikinis dalykas. Jeigu Hitlerio užsienių politika bent nuo 1935 m. teisaiškinama pagal "Mein Kampf" išdėstytus principus, tai sovietų užsienių politika šiandien teisaiškinama Lenino paskelbtuoju bolševizmo principu. "Komunistinio internacionalo galutinis tikslas yra pasaulinį kapitalizmą vyvyrinė pakeisti pasauline komunizmu sistema..." Del to Vakaram iškyla dilema, kurią kiekvienas žino ar bent nujaucia, bet nedrįsta garsiai ištar: kapituliuoti ar ba priimti kovos iššūkiai?"

Žemiu dedame keleta pranešimų apie tai, kaip sovietai rengiasi šiuo "E. M." žodžiais, ribotu laiku, kurio buvyje Maskva ta k t i n i a i s sumetimais beprizatišta abiejų sistemų sugyvenimą, kad laikui atėjus galėtų užsiamoti s t r a t e g i n i a m smuigiui prieš Vakarus

SS karo pramonės potencialo paslaptis

Pentagone, milžiniškuose penkiskampio formos JV karo ministerijos pastatuose, viename biure keturi vyrai stovėjo pasilenkę ant žemėlapių nukloto stalo. "Neteisingai kalbėjo vienas iš jų. "Jusiškiai Rusijos žemėlapių pasenę kaip pernykštis kalendorius. Cia, pavyzdžiui, "parodė jis į irkutsko sritį, "nuo 1945m. pastatyti penki miestai. Tiesa, jų daugumą sudaro karinės palapinės ir laikinės lužnelės, gatvės greitosiom nutiestos, bet fabrikai jau stovi. Cia Angaraj ir Lenaj, statomos didžiulės užtvenkos ir fabrikai sintetiniam benzini gaminti. Galimas daiktas, kad ten yra ir pirmasis atominis miestas."

Žmogus, kuris taip kalbėjo su visišku tikrumu, buvo jaunas žmogus. Senyvi žmonės, jo virėininkai, idėmiai klausėsi jo pasakojimų, kurie atrodė lyg paimti iš Welleso romanų. Tasai jaunas vyras tai Elsworth Lester Raymond, katik iš SS grįžęs JV karo attachės ukinio skyriaus šefas, kuriam buvo pavesta surinkti žinių apie SS ukinį potencialą. Nepaisant estrios cenzūros, kuri neleiddia nieko rašyti apie naujuosius sovietų pramonės centrus, kad pasunkintų užsienių snipu darbe, Raymondui pasisekė parupinti JV generaliniam štabui tu žinių, kurių savo metu neturėjo vokiečių generalinis štabas. sraše n a u j i j u S S pramonės centrų, kurių nėra jokiuose žemėlapiuose.

Raymondo memorandumams, pažymėtas "top secret"-labai slaptai, Vašingtone sukėlė dėmesį kaip retas kuris pranešimas. Tie, kurie pasiseko už JV pajėgumo pakėlimą bent ligi sovietų lygmsn (apie "su-

gyvenimui" jau tekėsba nepateisomų svajotojų sauželė), tą memorandumą cituoja, nuolat išpėdami turėti prieš SS potencialą. Tą gi kairiųjų grupė, kurie reikalauja prevencinių veiksmų prieš SS (ju ypačiai randama JV aviacijos vadovybėje, tuo tarpu kai armija ir laivynas veikia prietabo), Raymondo memorandumu paremia savo tezę: "Reikia smogti, kol ruskiai dar ne per stiprus."

Savo pranešimo pradžioje Raymondas nurodo, jog nuo 1926 ligi 1941 m. m. sovietai pastatė 350 naujų pramonės centrų. Magnitogorskas, Novosibirskas, Stalineskas, Komsomolskas prie Amuro šiandie yra miestai su daugiau kaip po 100.000 gyventojų; prieš 20 metų ten buvo tuščia vieta. Antro pasaulini karo metu nauji miestai sovietų Azijoje buvo toliau statomi. Tų naujų miestų branduolį sudarė gyventojai, iš kraustyti iš vokiečių užimtų vakarinių sričių. Nuo 1945 m. sovietų Azijos miestai iš provizorinės padėties pervedami į pastovias. Per pastaruosius dvejus metus pradėta statyti apie 200 naujų miestų, kurių daugumas dar neturi pavadinimo, kad šnipam būtų sunkiau susigaudyti. Didžiausias sovietų traktorių fabrikas yra viename iš tokių bevardžių miestų Urale; bevardžiai miestai statomi iš suomių pagrobtoji Karelijoj, Sechaline, ypačiai gi jau minėtame "Irkucko baseine." Tų miestų gyventojam greičiausiai išakyla tylėti, ką jie dirba. Jūs prižiūri ypatingas žvalgybos skyrus.

Pavadinimais tėra gavo tų naujųjų pramonės sričių centrai, apie kuriuos buriasi bevardžių miestų vainikas. Tačiau ir tie centrai ne visi sužymėti žemėlapiuose. Štai kai kurie iš jų:

Severouralskas yra Uralo kalnuose į šiaurę nuo Magnitogorsko, kurio vietoj prieš 20 metų tebuvo tuštuma, o dabar stovi vienas iš didžiausių plieno pramonės centrų visame kontinente. Severouralskas turi pralenkti ir Magnitogorską, 1950 m. jame gyvenė 100.000 darbininkų.

Temir-Tan yra kazokų respublikoje netoli Embos upės. Jis bus geležies lydymo centras ir jau dabar yra pasiekęs aukštą gamybos lygmenį.

Mindechaurskas, netoli Irano sienės, statoma milžiniška ugtvarka, kuri teiks srovę bevardžiam Azerbeidžano miestam.

Rustavis yra naujas sovietų Armenijos pramonės centras. Ir čia statoma elektros jėgainė prie vieno vulkaninio sukātumų ežero.

Kuibyšev p nereiškia painioti su kitu to pavadinimo miestu, kurin 1941 m. iš Maskvos buvo perkeltos diplomatinės atstovybė. Taip pavadinti dar trys miestai. Kuibyševas IV yra prie Angeros vidurio Azijoje; tai metalurgijos miestas, kurį kartu nori paversti ir precizinės mechanikos centru.

Chramas yra vienas iš 1945 m. pradėtų statyti miestų, kuriais ypatingai domisi Stalinas. Jis yra Gruzijoje ir būsiąs paverstas Stalino tėvynės elektrifikacijos centru.

Kariniu požiūriu, pagal Raymondo pranešimą, sverbiausias yra Irkucko baseino pramonės rajonas. 1947 m. rugpiučio m. Irkucke įvyko vadovaujančių sovietų mokslininkų, karių ir architektų konferencija, kurioje buvo nustatyti planai tam rajonui išugdyti. Firmininkavo plano komisijos atstovas Sovikovas, tarp dalyvių buvo profesoriai Bardinas ir Obruševas. Bardinas žinomas kaip didžiausias miestų statybos žinovas SS; tikrumoj jis veikia "rajonų statytojas" nes jis planuoja ištisas pramonės sritis, kurios apima šimtus kv. kilometrų. Jis yra su planavęs garsųjį Sibiro Kuzneckio baseiną, kuris, paties Stalino tokiems, daugiausia prisidėjo prie karo vedimo. Obruševas yra vienas iš žymiausių sovietų geologų. Jo stabe dirba keli šimtai geologų, kurie jau 15 metų visoje SS imperijoje ieško naujų žemės gelmių lobių. Tų tyrinėjimų parindu buvo nutarta išugdyti Irkucko baseiną tarp Lenos

ir Bodaibo upių. Čia bus sovietų sintetinio benzino gamybos centras; svarbiausia glėsių pabrėžiama Raymond'o pranešime, čia statomas sovietų atominis miestas.

JV ekspertai rašymai, kad sovietų darbininkas tebeturi per mažą patyrimo, reikalingi su amerikiečių darbininku, pasaulinėje kovoje dėl pramoninio vyravimo. Tačiau JV strategai, kurie nori būti tokie lengvabūdišiai kaip Hitlerio "Führungsstab", labai rimtai žiūri ir į tai, ką gali pasiekti nepritęžę rusų darbininkai bei darbo vergai.

Baltijos kraštai - SS agresijos bazė

Prancūzų laikraštis "L'Espresso" pračio gruodžio 1d. išleidė savo bendradarbio Romainville straipsnį "Stalinai rengiasi karui; kuriame atskleidžiamas nerimą keliantis sovietų karinės okupacijos aspektas - Baltijos kraštų paslaptis". Baltijos kraštų padėtis, rašoma ten, gali būti nusaikyta keliais žodžiais. supertotalistinė diktatura, beatodairis policinis terorizmas, plėtiniai, tautų naikinimas ir kolonizacija ir padėties šviesioj autoritui pasidaro visiškai suprantami Churchillio žodžiai, jog "veik neįsivaizduojama bausiti hitlerininkus dėl jų nusikaltimų, jeigu neviešpataus istatymas bei teisingumas ir jeigu vokiškųjų užpuolimų vieta užims kiti totalitariniai bei policiniai režimai".

Straipsnio autorius ypatingai domina milžiniško masto kariniai pasirengimai Baltijos kraštuose, "kurie kelia nerimą ne tik dėl tų kraštų, bet ir dėl viso pasaulio ateities. Atėjo laikas tuos pasirengimus nušviesti visų pilnumu". Būdinga, kad apie sovietų pasirengimą Baltijos kraštuose reikšmę suskato rašyti ir kita prancūzų spauda ("Le Monde"...) bei švedų laikraščiai.

Nuo 1944 m. Baltijos kraštai neprieinami nė viena vokiečių, į juos nuleidžiami nė pety grynivei užsienių komunistai, kuriuos sovietai kartais pasikviečia melnomo kelionam.

Ligi šiol buvo manoma, kad paslaptis, supantį sovietų veikimą Baltijos kraštuose, tebuvo skirta nuslėpti metodom, kurie naudojami vietos gyventojai paversti ištikimais Stalino valdiniais. Tačiau paskutinės iš ten atėjusios žinios verčia į Baltijos kraštų izoliaciją žiūrėti visiškai kitokiomis akimis: visa toji sritis paverčiama milžiniška rinkluota stovykla. Nuo to meto, kai sovietų karinės pajėgos buvo priverstos palikti Bornholme salą, sovietų vyriausybė, atrodo, yra nutarusi Baltijos baseiną paversti galinga karine baze, iš kurios jiem būtų patogū mūti vakarai, kada pagaliau išmūš "galutinės kovos" valandą.

Reikšmingos karinės pajėgos sutelktos Estijoje. Visuose miestuose ir kiekviename didesniame kaime stovi stiprios igulos. Salos ir pajurio zonos stipriai fortifikuotos. Reguliaruocius raudonarmiečių dalinius sustiprina pajurio sargyba ir ypatingieji daliniai, prie kurių pridėti ir vad. "raikiniai daliniai". 1947 m. Estijos salose buvo 9-sios armijos 40.000 karių. Su ypatingu rupestingumu fortifikuojama Hiiumaa (Dagū) sala, kurios šiauriniame smailę dar 1940/41 m.m. buvo pastatyti betoniniai ir tvirtinimi su nepaprastai galinga artilerija. Įrengti požeminiai sandėliai ginklam bei šaudmenim ir slėptuvės igulom. 1944 m. spalio 2d. ten buvo išlipintos stambios pajėgos, kurios tuoj pradėjo atstatyti vokiečių apgriautus tvirtinimus. Šiandien toj saloj's tovi ištisi daliniai jurininkų, psilepio sargybų, pionierių ir aviacijos, taip pat keli pėstininkų pulkai. Nuo 1945 m. vasario visi gyventojai iškraus tyti ir iš Estijos žemyno pajurio sričių, kur įrengsmos naujos bazės, statomi fortai, imontuojamos baterijos. Saaremaa (Geselio) saloj' itin galingos baterijos pastatytos Scrvės pusiasalyje, Rygos ilankos pusėje. To pusiasalio gyventojai buvo iškraus tyti 1944 m. rudenį. 1946 m. nuo gyventojų išvalyta visa Estijos pajurio 5 km. plotumo zona.

Iš įvairių baltinių ateišančiomis žiniomis, Saaremaa sala paversta raketinių bombų bandymo baze, kurioje dirba vokiečių V ir V' ekspertai. Švedų žinomis Estijoje ir gretimoj SS teritorijoj esančios trys tokios raketinių bombų bandymo bazės, jų viens Petrozavodske. Susisiekiams tarp Saaremaa ir žemyno nutrauktos. Specialius leidimai tik išimtinai atvejais.

Ir salose ir žemyne raudonos 20 armijos daliniai išdėstyti po visą kraštą, apgyvendinti viešuosiuose pastatuose, mokyklose ir tt. Visi ginklo rušių daliniai kasdien intensyviai daro pratimus. Net paviršutiniškas stebėjimas gauna išpuolį, kad visas kraštas yra vienas didžiulė stovykla. Lėninku vietovė netoli Talino, kur nepriklausomybės laikais stovėjo vienas estų šarvuotųjų pulkas, dabar visiškai izoliuota, apveta aukštais pylimais ir aptverta spygliuotomis vielomis. Žmonės visais kalba apie tos atitvertos vietovės paslaptį.

Pajūris stropiai saugomas. Be sausumos saugybų, teritoriniuose vandenyse patruliuoja karo laivai ir iš vokiečių stanti greitlaiviai. Pajūris nusėtas radaro aparatais ir galingais prožektoriais.

1946/41 m.m. pastatytieji aerodromai atremontuoti ir preplėsti; pastatyta visą eilę naujų. Lėneman apylinkėse gyventojai buvo suvaryti dirbti Aviesijos jūdėjimas Estijoje namatyti gyvas; viršum krašto nuolat skreido mokomieji, žvalgybiniai lėktuvai, naikintuvai, bombonešiai. Pärnu yra didelė hidroplanų bazė. Spalių revoliucijos šventės proga žmonėn buvo leista lankyti Sanga aerodromas. Buvusieji liudija ten suskaičiau per 500 lėktuvų. Sömera, Aste, Kurujärve ir Kuuresaare aerodromuose stovi po 2-300 lėktuvų.

Pärnu, lygiai kaip ir salų bazėse, stovi strpūs laivyno daliniai, kurie dalim pavandeninių laivų ir specialių vad. "kišeninių karo laivų." Žvejim teleidžiama plaukioti tam tikrose zonos, be to, jie griežtai kontroliuojami. Žvejų laivui vekare neprisitačius ir nustatytą kontrolės punktą, tuoj išsiunčiami lėktuvai pražuvėlio ieškoti. Kasnakt jūros padangę ir paviršų raizō prožektoriai.

Svedų spauda, skelbdama apie tuos sovietų pasirengimus Baltijos krantuose bei Suomijoje, kurie neišiškinami normaliais gynimosi interesis, susirūpinusi samprotuoja, kad busimasis JV ir SS susikirtimas turėsigs vykti Skandinavijos teritorijoje su visais moderniojo karo rezultatais.

S S ginklai iš Prancuzijos padangiu

Užsienų diplomatiniai atstovai ir spaudos korespondentai neskyti yra iš Paryžiaus pranešę, jog ten "atakkliai kalbama; kad sovietų lėktuvai tam tikrose Prancuzijos vietose su parašiutais numetę ginklų savo penktajai kolonai. Būdavo nurodomos net apylinkės, kur tokios operacijos vyksta, tačiau "autentiškai" niekas to nebuvo patvirtinęs. "Epoque" korespondentas Jean van der Noot pats savo iniciatyva ėmėsi ši dalyką tyrinėti ir iš liudininkų parodymų autentiškai nustatę, kad bent vienoj vietoj - St. Léonard apylinkėse netoli Limoges - tokios operacijos tikrai vyksta. Jo tyrinėjimas atskleidė būdingą aplinkybę - "kolektyvinio siaubo" atmosfera, kurią rafinuotu būdu sukūrę komunistinė penktoji kolona, kad sukliudytų formalų ty operacijų konstatavimą. Visa eilė St. Léonard apylinkės žmonių nekommunistų yra gavę paslaptingus laiškus "laikyti liežuvi prikasta" ir nekalbėti apie pastebėtus tam tikrus reiškinius. Vienas to miestelio pareigūnas korespondentui pasisėkė nakti iš jam neišėinas, nes "jie" jam grėsina, ir jeigu jis prisitartų, ką žina, "jie" jį nugalabysią. Visi apylinkės gyventojai bukščiai kalbą apie paslaptingus rašius, kurių tinklas siekias ir administracijos postus ir prieš kuriuos šeši vietos žandarai nedrįstą nieko pradėti. "Epoque" korespondento atsargiai ir kantriai pravestas tyrinėjimas davė šitokią paties vaizdą:

"Parasiutinės operacijos" vykdomos neregulariais intervalais. Suteimas, dažniausiai prieš 22 val. dėl nesuprantamų priežasčių "sugenda" elektros jėgainė, ir visa apylinkė trumpam pasiekta tamsoje. Tada tam tikrose vietose pradeda švytioti žiburiai. Pasigirata nedideliamė sukūtyje ratą sukančių dviejų ar ir vieno lėktuvo burzgimas, ir jam nutilus srovė vėl atsiranda, - operacija baigta. Š žiburiai nužymėtas

- P R A E I T I E S K E R T E L E -

LIETUVISKUMO - RUSISKUMO KOVA LIETUVOS KARIUOMENEJE

Carinės Rusijos armijos karininkija buvo auklėta imperialistine ir mažųjų tautų neapykantos dvasia. Tokių nuotaikų karininkas rusas, tik būtino reikalo spiriamas patekęs į Lietuvos kariuomenę, negalėjo nuosirdžiai susigyventi su lietuvių tautos idealais ir aukotis už nepriklausomos Lietuvos valstybės interesus. Jis negalėjo suderinti savo carui (nors jo jau ir nebebuvo) duotosios priesaikos su savo pareiga Lietuvai, kuri jam neretai tebuvo žinoma iš anksčiau tik kaip "nedidelimoj Rosijei Siverozapadnyj Kraj' ir daugiau niekas. Nevienas tų karininkų caro laikais buvo buvęs Lietuvoje tik kaip rusifikacijos nešėjas ir carinės priespaudos vykdytojas mūsų krašte. Lietuvių tautos siekimai jiems buvo nesuprantami ir svetimi. Aplinkybių verčiami jie turėjo talkininkauti lietuviams karininkams, ėmusiems formuoti Lietuvos kariuomenę. Tiesa, ir lietuviams, kurie senesnieji karininkai tuo patiu raugu buvo persisunkę. Pagal caro armijos nuostatus katolikas karininkas negalėjo pakilti laipsniu aukščiau pukininko, negalėjo gauti generolo laipsnio. (Gen. Zukauskas buvo evangelikas). Visos šitos aplinkybės nuo pat pradžios Lietuvos kariuomenės - kurimosi lietuvių karininkų santykius su karininkais rusiais padarė nedraugingus.

Der Vilniuje 1918 m. pirmasis Lietuvos krašto apsaugos ministeris A. Voldemaras kariuomenės vadu paskyrė surusėjusi lenkų Kondratovičių, kuris sąmoningai trukdė Lietuvos kariuomenės organizavimą, nepriimdamas į Vilnių atvykstančius lietuvius karininkus sevanorius ir juos grąžindamas namo. Tik kietas lietuvių karininkų nusistatymas įgalino susidaryti pirmąją lietuvių kariuomenės užuomazgą. Prie Vilniaus priartėjus bolševikams tas pats Kondratovičius primygtinai reikalavo trauktis į Gardiną, ne į Kauną. Tik lietuvių karininkų pasipriešinimas tam padėti išgelbėjo - pasitraukė į Kauną, kur prasidėjo efektingas Lietuvos kariuomenės organizavimas jau be Kondratovičiaus.

vietais numesti specialus indai su ginklais, radijo siųstuvais ir tt. Korespondentui pasisekė nustatyti parašiatų gabalų, indų skeveldrų ir tt. Vienas ukininkas kitą dieną po tokios operacijos užtikęs griovį kažko pakrauta sunkvežimi. Jam pasisiūlius pranešti į miestelį, kad atsiųstų pagalbą, vienas iš "igulos" sumišęs ispanišku akcentu jam atšovęs, kad jiems bus geriau, jei jis niekam nieko nesakys, o kitas iš tos draugijos reikšmingai pridūręs, kad tylėti geriau busią ir jam pašiam, valstiečiui. Jie davę jam net pinigų, kad tylėtų. Eilė liudininkų parodė susidurę su ginkluotom civilių sargybam, kurios neleido jiems eiti į tam tikras vietas, bet netrukus patys su kažkokiais kraustiniais iš ten pasišalinę. Tie pasilpingieji esą ispanai bei lenkai, jiems talkiną vietos komunistai. Po operacijos svatinčiai iš apylinkės tuoj pranyksta.

Parašiatinės siuntos išmėtosose tose Prancūzijos vietose, kur žydi gyventojų, dalis yra komunistai arba jiems prijaunantieji, o kiti įbauginami tylėti. Be St. Léonard, operacijos vykstančios Auvergnėj, Bourgognėj, Juroj (Pontarlier srity). Lėktuvai atskrenda iš pietų, spėjama iš Tuniso. Penktosios kolonos ranka siekianti tiek toli administracijoje, kad prieš "operacijas" vis neužsimojama imtis radikalių priemonių.

"Epoque" korespondentas pastebi:

"Sovietų invazija prieš Prancūziją jau prasidėjo. Raudonoji penktoji kolona jau žygiuoja... Tiesa, ne visos Prancūzijos sritys yra taip visiškai Maskvos agentų rankose, ir ne visi gyventojai taip įbauginami. Tačiau viršum visos Prancūzijos sklendena didelio ir grėsmingo pavojaus šėlklai."

Firmaju besiformuojantiųjų lietuvių kariuomenės dalinių teko skirti rusus ne tik vadais, bet ir puskarininkiais ir viršilais. Kenošėtu, kad jų įsakymai neretai grubiai prasilenkdavo su lietuvių kario tikraisiais uždaviniais ir pareigomis. Patių savanorių atvilgiu jų elgesys dažnai būdavo nekorektiškas ir išsaukias. Dėl to kildavo nesupratimų ir konfliktų. Kartais savanorių delegacijos pasiekdavo net tuolaikines vyriausybės viršūnes. Dažnai tvėrė tautai būdavo nesunkiai pasiekiamas savanorių tarpe buvo nemaža gimanazistų, studentų, kurių giminės ar draugai buvo vyriausybėje.

Lietuviškumo-rusiškumo kova mūsų kariuomenėje įėjo į naują fazę, kai 1919 m. buvo išleistas pirmosios dvi Lietuvos karo mokyklos suklėty karininkų laidos (I-ji 1919 m. liepos 16d., II-ji 1919m. gruodžio 15 d.). Su jais ir vadovaujanti Lietuvos kariuomenei kadrai buvo žiūrėti keli šimtai svetimų štakų nepalietų ir nesuzalotų idealistų karininkų, savo kilme, aspiracijom ir nuotaikom glaudžiai sutępusių su visos kariuomenės, visų savanorių dvasia ir siekimais.

Kaip jautėsi mūsų kariuomenėje rusai karininkai ir kokia jų buvo padėtis ir Lietuva gali pavaizduoti toka atsitikimas. Išaiškinaus P.O.W. organizacija ir įtartus areštavus, jų tarpe buvo ir vieno dalinio vadas Filipovič. Areštuotieji buvo kariuon saugomi. Filipovič išeidė tarnybos pareigas šįsį kariuon. Rezultate byla kariuomenės teisme. Paskutiniame savo žodyje Filipovič teismui be kitko taip pareiškė: "Čia sud pokazeniam junkera vieril bolše vien pokazeniam oficera, myj, oficera ruskej armiji k'etomu ne privikli" (kad teismas labiau tikėtų kariuono parodyman kaip karininko, mes, rusų armijos karininkai, prie to neprirate). Žinoma, teismas Filipovičių nubaudė, bet jis iš kalėjimo paspruko į Lenkiją. Tokių filipovičių nepriklausomybės predžiėje buvo nemaža. Dava su jais buvo kieta.

1926 m. vasario 22d. A. Panemunėje prasidėjo bolševikų sukurstytas, sukilimas. Jam vadovauja daugiausia nelietuvių puskarininkiai. Vieno dalinio vadas Santušas, susikvietęs dalinio karininkus lietuvius, padėties akivaizdoje pareiškia: "A... bus iš tos Lietuvos, pojiėm spīkamai torgovat..." Jaunieji karininkai prieš tokį pareiškia, užprotestuoja ir patys imasi savus kareivius tvarkyti ir sukliūtiems kelią į Kauną užkirasti. Rezultate sukilimas likviduotas ir minėtas dalinio vadas nenuėjo "spīkamai torgovat", bet atsisėdo štabe ir į štabą pasikvietė nė žodit Lietuvosikai nemokentiš, buvusio Bermonto šnipo. Jaunieji lietuviai karininkai prieš tai protestuotiam pradėjo tos rusės boikotą. Kadangi ji buvo ir minėto vado sugyventinė, tai boikotas palietė ir patį vadą. Vardinis dienas nė vienas lietuvių karininkas jo nepasveikina, o kuopų vadai, pakviesti vakarieniš, jos taip pat nepasveikina, nieko nekėlėdė ir neatsisveikina išėjo. Toks griežtas jaunųjų lietuvių karininkų laikymasis savo darė. Be to, su laiku jaunieji pradėjo užimti atsakingesnes pozicijas. Tačiau viršūnėse dar ilga laiką stipriai laikėsi nelietuviškas elementas. Jis ir sudarė saugų žinugeri nelietuviams ir juos proteguodavo. Toks gen. štabo viršininkas Klesčinskis, kuris už šnipinėjimą bolševikam buvo sušaudytas, ar maža klaidė lietuviškumui mūsų kariuomenėje?

Apie nelietuvių proteguotojus ir glėbėjus štabo viršininką gen. Klesčinskį (paprastai lietuvių karininkų vadinamą "Vanke") ir jo broli sąrytuotą treukini vada pulkininką kreucevičių (paprastai lietuvių karininkų vadinamą "Mitka" nuo Mykolo) būtų sudėtos ištiesios dainos. Joms buvo įsakymas per tam tikrą laiką išmokti lietuvių kalbos, bet išsifilsi ji savotova, lietuvių kalbos išmokti nesistensė. Jų lietuviškie kalba buvo pavaizduota dainelėje.

-Pod znajnym nebom v tėvynie,
Gdie vidromi klestēt degtinē,
Gdie v klumpiach tenoujut sukting-
lam našemu bratu gerai.

- P A S T A B O S -

DEL SAITYKYV SU HENDRO VARGO BROLIAIS

Svedijoje gyvenantieji latviu socialdemokratu pereita vasara iteike skunde kai kuriem britu parlamento nariam del Vokietijoje gyvenanciuju latviu fasistiskumo. Skunde pazymjo, kad latviu vadovauja trentyje kolaborantai (nurodė pavardes); kad tie kolaborantai organizuoja dabar lavykima i Anglija; kad pirmoj eilej išeisija fasistus. Skundėjai pasiule nieko nevežti i Anglija be soc. demokratu rekomendacijos...

Mes nesikišam i šiuos latviu vidaus reikalus, nors toks skundas jau išaina net iš savy interesu ribosir liečia visus DP, nes mant kaltinimus vienos tautybės tremtiniam įtarimai sukeliama ir kitai; siulymas viena tautybę matuoti pagal soc. demokratu rekomendacijas sugestionuoja ir kitiem taikyti tą pati recepta. Bet negalime abejingai žiurėti i faktus, kuriuose tiesioginis lietuviu latviu gyvenimas ir bendradarbiavimas stovyklose išaina iš leistinos ribos. Su apgalestavimu tonka pripažinti, kad nē su viena tautybe nėra tiek daug hesusipratimu kaip su latviais. Ir visur tie nesusipratimai vienos ir tos pačios rūšies. latviai stengiasi isibrauti i UNRRA, dabar IRO pareigunas ir sudaryti eglugas itraukti saviškiam, nustumiant i šalį ar net išstumiant kitu tautybiu žmones; antra, pakliuvę prie aprupinimo punktu, jie skriaudžia kitus, nelatvius, nevengdami sau nepageidaujamas žmones net likviduoti, pašalinti iš stovyklos ar suindinti.

Chot viek ty v'ėvynia probudės,

Bo ruski kalbēt nezabudės,

Paliudyma skora dabudės

I dielei kerjeru skubiai.

Gniot strėnas lietuviškas Jonas.

Oni veliajut nas "ponas",

My tolko kušajem ich duonas...

Nu štoč, ved my tut laikinai!..

Si dainelė buvo dainuojama lietuviu karininku subvirmuose, ramovėse, net aukštųjų karininku kursu auditorijose, kol rusas kursu lektorius iėjęs nepradėdavo savo paskaitos "Gospođa oficery..." ir tt. Kartę karininku ramovėje per pietus, tarp kitu pietaujant ir štabo viršininkui gen. Kraucevičiui (Vankai) su broliu (Mitka) vienas lietuvis karininkas garsiai sudainavo:

-I prijechali dve brata iz Rosiji da v Litvu

-Ei liuli, da liuli-iz Rosiji da v Litvu.

-Vanka štabom upravlejet, a Mitiucha mašinist...

-Ei liuli, da liuli - a Mitiucha mašinist.

Už tai buvo nubastas 30 parų deboklės ir pašalintas iš aukštųjų karininku kursu. Presijos tačiau lietuvius karininkus nesulaikydavo nuo kovos del kariuomenės lietuviškumo. Toji kova kartais igaudavo groteskišką pobudi. Esant štabo viršininku žinomam rusofilui gen. Raduš-Zenkavičiui lietuviu karininkai sugalvojo ir įvykdė šitoki paktė: vienas diens guma jis šauniai įvyniota paketa iš Belgrado, kur tačyk gyven pretendentas i caro sostę Kirilas. Atpakavęs radė gražiai "cerkovno-slavienskim jazykom" surašytą ordenu apdovanojimo "dokumenta" kuriuo jis kaip ištikimas Rusijos sunus dirbęs prakeiktoje Lietuvoje apdovanojamas "Buna galvos ir šluotos" ordenu (ordinom pas'jai galovy i matly"). Del to reikšias net seimę pasirekė. Šios lietuviu karininku kovos pagaliau i tikino vyriausybę, kad ne tik kitataučiai generolai gali Lietuvos kariuomenei vadovauti.

A l l m e n d f e l d o stovyklos Lietuvių grupė 1946m. birželio 8d. gavo įsakymą keltis į Babenhauseno stovyklą, kurios vadovu buvo latvis T.O.Steinbergs. Kai lietuviai Delegacija prašė vadovą duoti lietuviam didesnes patalpas, tas atkirto: "Mes jus neprašėme čia atvykti. Jei jums maža skirtos vietos, galite pasilikti gatvėje." Kai apsigyvenę lietuviai atidengė Steinbergo plačias biznesines aferas nutraukiant davini gyventojam, Steinbergs paskelbė, kad Heidelbergo nutarimu, lietuviai iškelti į Kasselį, o kas tą iškėlimą mėgintų trukdyti - pagrasinta karo teismu. Tik pasiteiravus Heidelbergo paaiškėjo, kad tokio įsakymo nėra ir Steinbergs turėjo būti atleistas iš vadovo pareigų ir perkeltas kiton stovyklon. Jų vieton laikinai buvo paskirtas anglas p.Dean. Viskas šjo tvarkingai. Bet kai anglo vietoj atsistojo latviai Blofeldas ir Vanags, vėl prasidėjo nešvarios kombinacijos. Matinant dirbančiuosius veik visai lietuviai, net iš menkiausių pareigų, buvo atleisti, tačiau jų vietoj buvo priimti ... latviai. Juodu sukombinavo Heidelbergo ir pagaliau lietuviai buvo iškelti į Kasselį. Tik paskiau paaiškėjo, kad Vanags buvo Steinbergo bendrininkas, anksčiau Kaselyje pridirbęs daug sunybių ir ten dingęs, kad išplauktų Babenhausene ir iš naujo imtų sukčiauti.

W u n d s i e d e l i o stovyklos supply manager buvo latvis Krumins, išulus su gyventojais, nesiskitęs su komitetu. Kai buvo duodami raudonojo kryžiaus paketėliai, latviams ir "ke pilietybės" Kruminai išduodavo en bloc. Lietuviams, kurių buvo 2/3 stovyklos, en bloc neduodavo; turėjo atsiimti asmeniškai. Tuo būdu jis sulaukėdavo paketėlius tų, kurie būdavo išvykę. Pagal taisyklės tais likučiais turėjo disponuoti stovykla, bet čia jais disponuodavo tik Kruminai. Nors gyventojai juo buvo nepatenkinti, jo tiesioginis viršininkas Prost pareiškė, kol jis esąs, tol busies ir Kruminai. Tik skyriaus direktorius Hendrie dėl neatskaitytumų Kruminai atleido; netrukus pasitraukė ir Prost. Abu du išvyko.

M a r k t r e d w i t z dirbo field observer deputy latvis Rusmanis. Tvirtai įsaudamsis jis iškoliojo ir isakė policijai suimti lietuvių lyderį Bigelį, jį atstatydamas iš pareigų. Atleido iš pareigų ir stovyklos vadovą lietuvių Rutkauską ir paskyrė latvių Freimani, kuris tik prieš kelias dienas buvo į stovyklą atvykęs. Tik išikišius Bayreuthą skyriaus direktoriui atleisti jį buvo į savo pareigas grąžinti, o Rusmanis nušalintas. Paskum Rusmanis atsirado Bamberge panašiose pareigose sykiu su Kruminiu.

W u n s i e d e l i o stovykloj 1947m. 9.18. gautas įsakymas stovyklos vadovui ir progimnaz. direktoriui Rutkauskui, lietuvių lyderiui ir prog.mokyk. J. Bigeliui ir mokyk. V. Rigeliui su šeimom iškelti į Bayreuthą. Jų iškėlimas turėjo paraližuoti mokyklos darbą. Pasiskundė direktoriui, nurodydami ir galimas intrigas. Kai direktorius pasiteiravo, kas klaidinančias informacijas apie juos galėjo duoti, iškilo pavardės Rusmanio, Kruminio ir jų biznio tal-kininkės field observer Pylward.

B a m b e r g e dabar tie patys lietuvius terorizuoja. Post field observer yra danas de Hean, o jo dešinioji ranka Kruminai. Jų pastangos vėl nepatinkamus asmenis iškelti kitur, kad tik jiems nekliudytų savivaliauti.

Plaučiai buvo kalbama, kaip Stuttgarte DP ligoninėje latvė darė pastangų neįsileisti lietuvių gal. seserų; kaip prancuozų zonoj IRO centre latvių pareigūnai buvo sudarę intrigu, kad nepakliūtų listuvė į čia. Pagaliau anas F6/ Flossenbūrge išvykis, kada kaceto kankinių komitete latvis buvo pasiūlyęs atstovaut visiem pabaltiečiam ir nustatinėt, kad paminklinėj lentoj turi buti įrašas bendru pabaltiečių vardu, o ne tautybių, nors tarp KZ aukų nėra nė vieno latvio.

Iš laisvųjų įvykių: B u t z b a c h o pereinamoji stovyklų daugumas administracijos yra latvių. Šios administracijos rankose buvo sukeisti dokumentai: lietuvio dokumentais buvo išvežtas Australijon latvis, o lietuviui patarta skubiai iš stovyklos dingti. Kitam lietuviui buvo pareikšta, kad jis sergės sifiliu. Mat, į jo anketą surašė kito asmens davinius, kad sukeistų ir išvykstančius asmenis.

Suminėjom šiuos kelis nebroliško sugyvenimo pavyzdžius. Žinome, kad tai nėra masinis reiškinys ir dėl to latvių tremtinių apskritai nekaltinam. Teis pavyzdžiais norima tik atkreipti pačių latvių vadovaujamųjų organų dėmesį į per nelig jau dažnus ir dažnėjančius reiškinis, kurie drumsčia sugyvenimo vietoje, nors centruose politinėje plotmėje bendradarbiavima sklandžiai. Kad tas centrų bendradarbiavimas neliktų tik platoninis, kad jis nepakibtų ore tik tarp viršūnių, reikia reaguoti į tuos nelemtus trynimosis reiškinis apčiuose. Reikia mūsų viršūnėm atkreipti į tai latvių viršūnių dėmesys, kad jos savo ruožtu tokius reiškinis bent viešai pasmerktų, ne tik apskritai, bet pasmerktų konkrečius faktus. Kur faktai neaiškūs, galima sudaryt mišrias komisijas, kad iširtų. Norint kalbėti dar apie glaudesni bendradarbiavimą ateity, būtina šiuos nesklandumus pašalinti iš apačių. Galimas daiktas, kad latviai turi ką prikišti ir lietuviams. Reikia ir jų konkrečius priekalstus išklausti, išsiaiškinti. Palikti vietoje rugti pavojinga, nes pavimas prisideda nuo vienos vietos ir eina prie visumos. O tokia negerovė prileisti šiandien būtų bendras nusikaltimas.

X

PONO J. G. AKOJA. Išleido "Tautos sargyboje"; jame puola išvadindamas išdevikais vlika ir pasiuntinius; pasakio šave tinkamiausiu kandidatu į Lietuvos prezidentus; praneša sudarydinas teisma, kuris tuo tarpu bėgėlis tik rykštām - nuo 10 iki 100; pirmieji kirčiai tekis "Išburis" redaktoriui, kam demaskavęs G., ir ta straipnelioko autoriui J.S., kuri, G. rašo, gerai pažistas. Šita p.G. akcija jau nukreipta į lietuvių visuomenę, tuo tarpu kai ankstesnioji per "Messenger Balte" buvo taikoma užsieniui.

X

PONO L. ARCIJA. 1940 m. sudarytas aktas, kuriuo p.L. pavedamos min. pirmininko pareigos. Po penkerių ar šešerių metų p.L. ana dokumente mėgins kai kur prezentuoti. Po dvejų metų metų kai vlikas pasiliko sau laisvas rankas to dokumento atžvilgiu, p.L. susisieks su žmonėm, kalbantais vad. vliako vardu, ir susitaręs dėl abipusio bendradarbiavimo ir finansavimo. Susitarimo išipareigojimui išesėti p.E. kreipėsi į JV lietuvių organizacija, kad tas trečiasis priimtų jo išipareigojimą finansuoti. Kai iš to nieko neišėjo, ir antrasis partneris atėjo p.L. atžvilgiu.

X

1.0.0. SVECIAI IS ULJURIO. P. Devenienė buvo atvykusi formaliai protestantų organizacijų, neformaliai ir ALTO deleguota į Vokietiją, p. Baltramaitis - vad. katalikų konferencijos. Abiejų atvykimas pas tremtinius nekėlė kuriems laikui jų nuotaikas ir dėl to svečiai buvo labai sveikintini. Tačiau kaip JV lietuviams nevisada patenkinti nusvykstančiais į JV tremtiniais, taip ir JV lietuvių atsiųstieji negalėjo visą šimtą procentų patenkinti nei siuntusiųjų, nei laukusiųjų norų. P. Baltramaitis savo organizacijos viršininkų šia Vokietijoje buvo nustūmęs į Fremens tarnautojų ir faktiškai izoliuotoms. nuo gausesnių ryšių su tremtinių mase ir centrinėm organizacijom. Jos kliūtis išvengė p. Devenienė. Ji gausiai aplankė tremtinius. Tik apgalestaut tenka, kad jos kai kuries informacijos apie tremtinius bei jų nusistatymus, pateiktos Amerikos lietuviams, nevisada išsiaiškė objektyvumo ir nepartingumo ribose. ALT suvažiavime pa-

skaitytas jos laiškas apie mūsų centrinių institucijų nusistatymus lietuvių vienybės reikalu Amerikoje, kad jie esą nesuinteresuoti AIT ir AIM susijungimu, buvo ne tik kad neteisingas, bet ir žalingas yliko paskatintom Amerikos lietuvių pastangom sujungti visas patriotines jėgas bendram darbui.

Paskutiniu leiku gauta žinių, kad BALFas atsiūnia savo įgaliotini.

3

KAIP INFORMUOJAMI JV LIETUVIAI IŠ EUROPOS. Amerikos lietuvių savaitraštis "Keleivis" Bostone 1947m. rugs. 17d. 38 nr. išspausdino ištraukas iš laišku, atsiųstų iš Vokietijos. Autorius yra DP, inteligentas, net daktaras, organizuotos visuomenės (soc. dem.) narys, taigi rašo sąmoningai. Laikraštis, kuris jo laiškus paskelbė, yra politinės grupės (socialistų) organas, taigi laiško idėjimas juo labiau būdingas. Nevertintant laišku informacijos teisingumo nei takto čia pakartojamos tik pačios tu laišku paskelbtos ištraukos.

Iš 1947m. liepos 11 d. laiško.

- Visų pirma dėl laikraščio. Čia mūsų apylinkėje ištikrujų testuoto "Vienybė", "Dirva", "Draugas" Retkarčiais pasirodo "Naujiencos" ir "Sandara". O "Keleivis"? Iš viso tik vienas ar du kartus esu matęs.

Kiek man atrodo, tai tautininkai su katalikais nieko nepasimokė. Kaip vieni, taip ir kiti svaigoje apie savo diktatorišką režimą Lietuvoje. Jie demokratams dedasi tik iš mados. Bet kai reakcija pakels kai kur galvas, kai Prancuzijoje drasiu prabilo de Gaulle, tai musičiai fašistai pradėjo alpti iš džiaugsmo. Emigracijoje tie ponai, ypač katalikai, yra užgrobę svarbiausius postus ir visas tas vietas, kur yra bent koks gerybių skirstymas. Man atrodo, kad iš BALFes siunčiamu gerybių daugiausia nuvagiama, negu paskirstoma reikalingiems žmonėm. Juk čia darosi tokie dalykai, kaip atsiųstųjų rubų pakeitimas į blogesnius, nekaltant apie savo klėkes aprūpinimą. Čia Luebecke nukniaukė apie 18.000 cigarečių, kelis šimtus plytelių šokolad, ruošia didžiausius balius, kurie kainavo po 40.000,-Rm. Tai buvo 1946 m. pradžioj. Ir visa tai žinoma. Nežiurint to, vienas iš tos kompanijos gydytojielis paskirtas yra įgaliotiniu iš centro vien tik dėl to, kad jis katalikas ir kad ten sėdi katalikai. O pamėgink kur nors tuos dalykus iškelti spaudoje?...

Visų pirma niekas nespausdins, nes tai esą galima pakenkti vienybei ir patarnauti bolševikam. Toki nevykusi nusistatymų visokio tipo panaudoja sau. Be to fašistiškai-klerikalinis sparnas savo eilėse turi sėbes kunigų, džeikonų ir vyskupų, kurie tiesiog moralinio teroro pagalba prievartauja visuomenę. Jie visi gerai aprūpinti, gauna algas, net doleriais, turi automobilius ir po religijos priedanga varo savo darbelius. Žymiai blogiau su mūsų broliais demokratais iš kairės. Juk liaudininkai ir socialdemokratai pradėdant 1926 metais fašistiniu perversmu buvo žiauriausiai persekiojami ir naikinami. Nuo to laiko mes nstūrėjome šioje ir nevaržomo gyvenimo. Aš visai nesistebėjau, jei Dr. Pajaujis kokiam nors tautininkui būtų sutrukdęs ivežtiavimą į USA (Dr. Pajaujis to nedarė - L.G.)

Juk visi žinote, kad 1927 metais vasario mėn. tautininkų klerikalų valdžia Dr. Pajaujį buvo mirtinai nuteisusi ir paskui visą laiką persekiojo. Su manim ta pati istorija. Tiesa, nebuvau nuteistas mirtim, bet buvau kalinamas ir vėliau išvytas iš gimtojo krašto. Kai aš pagalvoju apie tuos dalykus, tai man tiesiog kraujas užlieja. O paskui bolševikai ir vokiečiai nuoširdžius demokratams irgi labiau ai persekiojo. Šmeižtai jų vyriausiasis ginklas. Ir jeigu ten koks Žiurys puola Pajaujį, tai ir tai neverta kreipti dėmesys. Liudna tik, kad tokių išverst-rankovių, perbėgėlių iš kovotojų eilių, nestigo nei pas liaudininkus, nei pas socialdemokratus. Ir šiandien emigracijoje yra tokių tipų, kurie drauge su katalikais sėbrauja, kad tik patikrintų sau garsėnį kasneli. Minti apie sutelkimą liaudininkų ir socialdemokratų aš kelsiu ir toliau. Parašiau tuo reikalu Pajaujui, rašiau Šmulkščiai ir

Kaminskui. Butų gera, kad ir 27 ten tą dalyką aiškintumėt ir judintumėt. Tai labai svarbu, kad ten tas judėjimas pasireikštų, nes USA ir Canada bus central, kur lietuviška demokratinė mintis turės sprendžiamas reikšmes. -

Iš 1947 m. liepos 19 d. laiško.

... Taip kaip Žiurys apie Dr. Pajaujį parašė, tegali rašyti tik nieko nesimokįs f... Jis galis, kad Smetona nesutrypė Pajaujį, bet parodė galėtingumą. Jis aiškiai vadinti Pajaujį "išdaviku" Na, ar tai ne tikras tautininkas? Mes, kurie kovojam prieš smurbininkų režimą, puikiai žinome, kad Smetona būtų mielai noru mus visus sutrypęs, jeigu tik būtų galėjęs ir pasaulio opinijos nebijojęs. O išdavikus tegu p. Žiurys pritaiko pačiam vadui, kuris pamatęs bolševikus 1940 met. birželio mėn. 15 dien. metė viską ir bėgė kaip patrakęs, tautos višai neperspėjęs. Tikri vadai taip nesielgia. Kapitonas visada paskutinis palieka skostenti laivas... Nemanykite, kad šia nėra tokių. Priešingai jų knibždėtė knibžda ir jie dar menkesnės politinės kultūros, kaip p. Žiurys... Mat, vadas kitokių nesugebėjo išauginti...

Iš Tautos laiškuose paminėtų asmenų (rašiau advokatui Bagociui, Dr. Pilkaui ir kt., kad laiško ryšytojui, jei ne siuntinėliais; tai bent laiškais suselptų. Laiško rašytojo šeima iš penkių asmenų - L.G.) lig šiol dar niekas neatsiliepė. Neseniai gavau laišką iš Skipičio, kurį pasteria daugiausia mokintis anglų kalbos, kąs ir darau....

Iš 1947 m. liepos 30 d. laiško.

- Šiandien gavau naują spaude lietuviškų ir angliskų laikraščių... Mane labai sudomino kežio Skirpos pasakojimai "Dirvoje". Tai istorijos falsifikavimo medžiaga į kurią reikėtų atsakyti, de ja, teprisiuntėi tik vieną numerį. Rašiau labai dėkingas jei rinktum visas iškerpas Skirpos straipsnių. Mat Skirpa tai irgi tos savo rusies Žiurys... 1927 metais šliojosi prie liaudininkų ir buvo liaudininkų-socialdemokratų valdžios paskirtas generalinio štabo viršininku. Tautininkų-krikšč. demokratų Pašistinio pušo metu suvedino labai neaiškų vaidmenį ir po to pradėjo per tautininkus daryti diplomatinę karjerą. Man teko jį aršiau pažinti 1940 met. ir 1942 met. Berlyne. Jis buvo viską pastatęs ant načių kortos ir visai ne jo nuopelnas, kad načiai jį atstumė. Tai žmogus energingas, bet didelis savimeilis, garbetroška.

Laiško gavėje (L.G.) prieraišas: iš sanariščių ar socialdemokratų, kurie žingoidautų susirašyti su laiško rašytoju, adresą gaušite "Keleivių" rodoakioje. Jo šeima nemaža, viso 5 asmenys ir labai būtų gera, kad maistu, ypač riebalais, kas nors ji suselptų. -

"ATEITIES KELIŲ" atsiliepdamas į Dr. Maceinos "Aiduose" paskelbtą straipsnį "Socialinė demokratija" operuoja linksmu stiliumi, sėkmingai diskusijai betgi dar būtų reikalingas nuosirdumas bei logika. P.Vz., "A.K." teigia: p. Maceinos str. apie socialinę demokratiją "tai bene bus krikščioniškosios srovės pirmas (m.p.)

iš esmės pasisakymas mūsų socialinių uždavinių klausimu." Argi "A.K." nuosirdžiai tiki, kad tai pirmas pasisakymas? Jeigu jau kitus ir užmiršta, tai negi galėjo užmiršti to paties Dr. Maceinos tokius ka pitulinis veikalus kaip "Socialinis teisingumas". "Buržuazijos žlugimas"? Turbut, pirmu ans straipsnį pavadinu tik tam, kad prailenkdamas su faktais skaitytojui sugestionuotų: va, mes, socialdemokratai, visada apie tai, o jie tik pirmasyk - kokis atsilikimas... Tai jau m nuosirdus, užkulisinis tikslas. O štai "A.K." logika. Priminęs iš Dr. Maceinos straipsnio, kad Francuzijoje atsiradę kunigų, kurie laikė mišias, prašydami Viešpatį, kad šis teiktųsi greičiausiai pasaukti pas save Leoną XIII, paskelbusį encikliką "Rerum Novarum" tuojau dar: išvadas: "Socialdemokratija savo kovoje už šviesesnę žmonijos ateitį yra tugenatūnus kartų susidurusi su panašiu katalikų bažnyčios (m.p.) elgesiu jos ir dirbėdūjų atžvilgiu. Socialdemokratija visuomet kovojo su tokia bažnyčios

politika, bet tai nebuvo ir nėra kova su religijais žmogaus šitikinimais." Iš šios citatos matyti šioms mūsų socialdemokratų galvojimas: tie keli Prancūzijos kunigai, maldavę Leonui XIII mirties, tai yra Katalikų Bažnyčia, taigi Katalikų Bažnyčia kovoja prieš pažangų Leoną XIII... Kad popiežius Leonas XIII atstovauja Bažnyčiai, o ne anie keli kunigai ir kad jo lupom Katalikų Bažnyčia paskelbė socialinio teisingumo chartą, tokios išvados "A.K." neprileidžia. "A.K." galvoje, jei vienas ar keli kunigai pasakė ar padarė absurda, ji padarė Katalikų Bažnyčia. Jei popiežius oficialiu būdu padarė naują šviesų aktą, tai jis Bažnyčiai nepriskiriamas. Šitokia logika taikydama visur, taigi ir sau, turėtų "A.K." teigti: soc. dem. kapsukas - Mickevičius, Natulaitis virto bolševikais, taigi Lietuvos soc. demokratija pavirto bolševikais. Bet tokios išvados "A.K." nedaro, kaip jos nedaro ir kiti natūraliai logiškai galvoja žmonės. Taigi "A.K." logika sušlubuoja tuod vieną pagrindinių punktų - kai tik pradeda kalbėti apie Katalikų Bažnyčia. Panašiai pusiausviro netekdavo, kai tik šiuo klausimu imdavo kalbėti Dr. J. Šliupas. Kodėl tokia "A.K." logika? Todėl, kad avansu turi dvi programines tiesas nusikalęs: "visa, kas daro žmogui gera padaryti, o kas tik soc. demokratijos nuopelnas; kat. Bažnyčia yra socialinio atsilikimo šaltinis ir pažangos trukdytojas. Kad išsilaikytų šitos dogmos rėmosose ir nevirstų apostata, tenka ir faktus "frizuoti" ir sveiko žmogaus logikos dėsniumi sujuokti, nors tie logikos dėsniai buvo ir tebėra prisilomi sėkmingai tik kusiųjei.

"A.K." reikiškie baiminimais ir apgailėstavims "del p. Maceinos likimo, jam skelbiant krikščioniškąjį solidarizmą. Kas bus, jei ir dabar... vel atsiras kuniga - šiuo kartu ir lietuvių kunigų tarpe - kurie paprašys Viešpatį greičiausie pašaukti pas save šį jaunuolį, kuris kelia sąmyšį tokių pat jaunuolių galvose. Taip gali atsitikti ir mums butų p. Maceinos geila! Malonu girdėti susirupinimas ir apgailėstavimas del "jaunuolis" Maceinos likimo, bet ar ne sveikiau būtų paklausti ono evangeliškojo patarimo, verkite savo vaikų ir brolių, tokių, kaip anas jaunuolis, kurio informacijas apie tremtinių gyvenimą iš "Kelių" sukščiau citavome, tokių, kaip tie jaunuoliai, kurie nuėjo į SED, ir panašių...

T U R I N Y S

1. Dėl praėjusiųjų metų balando	1
2. Socialistinės demokratijos negalė	6
3. Kominternas prieš ofenzyvą	12
4. SS rengiasi karui	17
5. Prasities kertelė:	
a. Lietuviškumo - rusiškumo kova Lietu-	
vos kariuomenėje	21
6. Pastabos.	
a. Del santykių su bendru vergo broliais	23
b. Pono J. C. akocija	25
c. Pono L. akocija	25
d. Svečiai iš užjurio	25
e. Kaip informuojami JV lietuviai iš Europos	26
f. "Ateities keliu"	27